

**ZAKONSKI PROPISI O KONVERTIBILNOM ORUŽJU
NA ZAPADNOM BALKANU**

Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) i Savet za regionalnu saradnju poverili su Centru za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (SEESAC) da i dalje podržava sve međunarodne i državne aktere izgradnjom državnih i regionalnih kapaciteta za kontrolu i smanjenje velike rasprostranjenosti i zloupotrebe malog oružja i lakog naoružanja, i time doprinese većoj stabilnosti, sigurnosti i razvoju u regiji jugoistočne i istočne Evrope.

Za više informacija kontaktirati sa:

**šefom kancelarije, SEESAC-a
Hadži Melentijeva 30
11000 Beograd
Srbija**

Tel: (+381) (11) 344 6353; 383 6972; 383 6974

Fax: (+381) (11) 344 6356

www.seesac.org

Zakonski propisi o konvertibilnom oružju na zapadnom Balkanu, Beograd, 2009

Izrazi zahvalnosti

Ovaj izveštaj je sastavio i napisao Loren Persi u periodu od maja do avgusta 2009. Istraživač želi da se zahvali sledećim osobama na njihovoj dragocenoj pomoći:

Alainu Laponu i Hani Obertinca, KOSSAC, UNDP Kosovo, Prishtinë/Priština, Kosovo - Oblast pod upravom Ujedinjenih nacija; Hansu Risseru i Tamari Karaica, UNDP Zagreb, Hrvatska; Amni Berbić i Tariku Učanbarliću, UNDP, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, na pomoći u vidu dodatnih informacija, organizacije intervjua i logističke podrške, kao i Gwendolyni Albert, Prag, Republika Češka, na pomoći prilikom uređivanja dokumenta. Projekat je nadgledao Diman Dimov, vođa tima SEESAC-a, uz pomoć dr. Ivana Zveržhanovskog, službenika za pitanja lakog i malokalibarskog oružja (SALW) na projektu SEESAC.

Mišljenja iznesena u ovom izveštaju su mišljenja autora i ne predstavljaju nužno stanovište Programa Ujedinjenih nacija za razvoj. Oznake upotrebljene u prikazivanju materijala ove publikacije ne odražavaju stavove Programa Ujedinjenih nacija za razvoj u pogledu; 1) pravnog statusa bilo koje zemlje, teritorije ili područja ili njihovih organa vlasti; ili 2) iscertavanja granica ili državnih granica.

© **SEESAC 2009. – Sva prava zadržana**

ISBN: 978-86-7728-092-5

Mišljenja iznesena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne predstavljaju nužno stanovište Saveta za regionalnu saradnju ili Razvojnog programa Ujedinjenih naroda. Oznake upotrijebljene u prikazivanju materijala ove publikacije ne odražavaju stavove Saveta za regionalnu saradnju ili Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u pogledu; 1) pravnog statusa bilo koje zemlje, teritorije ili područja ili njihovih organa ili oružanih grupacija; ili 2) iscertavanja granica ili državnih granica.

Sadržaj

Akronimi	IV
Rezime	V
Uvod	1
Metodologija	5
Pristup u upoređivanju zakonodavstva na zapadnom Balkanu i propisa EU	5
Nalazi i preporuke	7
Odeljci izveštaja	
Albanija.....	11
Bosna i Hercegovina.....	17
Hrvatska	27
Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	33
Crna Gora.....	39
Srbija.....	45
Kosovo – oblast pod upravom Ujedinjenih nacija	51

Akronimi

ACP	(Municija za) Automatski pištolj Kolt
BiH	Bosna i Hercegovina
CIP	Stalna međunarodna komisija za ispitivanje vatrenog oružja (eng. "Permanent International Commission for Firearms Testing", franc. "Commission Internationale Permanente pour l'Epreuve des Armes à Feu Portatives" - CIP)
EU	Evropska unija
IBIS	Integrirani balistički identifikacioni sistem
IMCO	Odbor za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača (eng. "Committee on Internal Market and Consumer Protection")
MEP	Član Evropskog parlamenta
MERR	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
Mol	Ministarstvo unutrašnjih poslova
SALW	Malokalibarsko i lako oružje
SEESAC	Centar za kontrolu lakog naoružanja u jugoistočnoj i istočnoj Evropi
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Severne Irske
UN	Ujedinjene nacije
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UNMIK	Privremena uprava Ujedinjenih nacija na Kosovu
MOFTER	Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa (Bosna i Hercegovina)

Rezime

Ovo je prvi izveštaj na temu zakonskih propisa o konvertibilnom oružju na zapadnom Balkanu, koji obuhvata Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, Crnu Goru, Srbiju i Kosovo – oblast pod upravom UN. Urađeno je komparativno istraživanje da bi se utvrdilo u kojoj meri je konvertibilno oružje regulisano postojećim zakonodavstvom i u kojoj meri je to u skladu sa novim propisima Evropske unije.

Ovaj izveštaj je sastavljen i napisan u periodu od maja do jula 2009. Izveštaj je urađen na osnovu uvida u zakonodavstvo vezano za vatreno i drugo oružje, razgovora sa službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova, osobljem lokalne i međunarodne vojske i policije i savetnicima za pitanja lakog i malokalibarskog oružja, kao i na osnovu informacija objavljenih od strane nacionalnih vlada i lokalnih administracija, iz medija i drugih javnih izvora.

Konvertibilno oružje je nesmrtonosno ručno naoružanje koje ima oblik sličan običnom vatrenom oružju i funkcioniše na sličan način. Konvertibilno oružje može se modifikovati u vatreno oružje koje je, nakon zamene ili izmene glavnih komponenti, u stanju da ispaljuje pravu municiju. Najveći deo konvertibilnog oružja su ili pištolji za alarmiranje koji ispaljuju signalnu municiju ili koji ispaljuju suzavac. Moguće je modifikovati konvertibilno oružje na različite načine i time kreirati nezakonit proces proizvodnje. Neke organizovane kriminalne grupe bave se nezakonitom modifikacijom konvertibilnog naoružanja koje je obično jeftino kada se kupuje, a može se unosno preprodati kao vatreno oružje koje će organi javne bezbednosti teško moći da pronađu.

Godine 2008. Evropski parlament i Evropski savet usvojili su Direktivu 2008/51/EZ, kojom se menja i dopunjuje Direktiva Saveta 91/477/EEZ o kontroli nabavke i posedovanja oružja. Jedna od izmena odnosila se na definiciju pojma vatreno oružje – nesmrtonosno oružje koje se može prepravljati tako da ispaljuje pravu municiju, sa ciljem rešavanja problema prometa i modifikacije konvertibilnog oružja u Evropskoj uniji.

U ovom istraživanju pokazali smo da su mnoge zemlje zapadnog Balkana pod uticajem nelegalne trgovine, posedovanja i upotrebe konvertibilnog oružja, naročito u vezi sa aktivnostima organizovanog kriminala. Uobičajeno je da se konvertibilno oružje, nakon što je modifikovano tako da može da ispaljuje metke, prenosi kroz nekoliko zemalja u regionu u cilju nelegalne distribucije. Stoga je u interesu kandidata za ulazak u Evropsku uniju i potencijalnih kandidata na zapadnom Balkanu da se približe zakonodavstvu EU o vatrenom oružju kao korak napred u borbi protiv nelegalne proizvodnje, krijumčarenja i posedovanja konvertibilnog oružja.

U većini slučajeva postoje strogi propisi o civilnom posedovanju vatrenog oružja u zemljama zapadnog Balkana. Zakonodavstvo vezano za određene tipove konvertibilnog oružja je trenutno neadekvatno u jednom broju zemalja. Većina zemalja i teritorija na zapadnom Balkanu mogla bi poboljšati preciznost i efikasnost zakonodavstva usvajanjem određenih definicija vatrenog oružja koje bi obuhvatile i konvertibilno oružje. Osim toga, neki tipovi konvertibilnog oružja imaju dvosmisleno značenje u zakonima nekoliko zemalja u regionu. Ovo je posebno slučaj sa pištoljima koji ispaljuju signalnu municiju. Ne zahtevaju sve zemlje zapadnog Balkana da konvertibilno oružje ima identifikacione oznake prema istim standardima kao i drugo vatreno oružje, niti preduzimaju mere kako bi beležile detalje i adekvatno povezivale oružje sa njegovim vlasnicima. Kaznene mere za proizvodnju i modifikaciju oružja i prodaju zabranjenog vatrenog oružja od strane fizičkih lica nisu dosledne niti dovoljne za rešavanje pitanja nelegalne trgovine prepravljenim oružjem i njihove modifikacije.

Uvod

Godine 2008. Evropski parlament i Evropski savet usvojili su Direktivu 2008/51/EZ, kojom se menja i dopunjuje Direktiva Saveta 91/477/EEZ o kontroli nabavke i posedovanja oružja. Jedna od izmena rezultat je rasprava na temu kontrole konvertibilnog oružja, koje je obuhvaćeno definicijom vatrenog oružja za potrebe Direktive 91/477/EEZ. Do sada, međutim, nije urađeno istraživanje o postojećem zakonodavstvu vezanom za konvertibilno oružje u zemljama zapadnog Balkana⁴ ili o približavanju propisima Evropske unije (EU) koji se odnose na konvertibilno oružje, i zbog toga je situacija u regionu mahom neistražena.

Imajući na umu napred navedeno, Centar za kontrolu lakog naoružanja u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (SEESAC) predložio je istraživački projekat koji kombinuje analizu postojećeg zakonodavstva o konvertibilnom oružju na zapadnom Balkanu sa preporukama za odgovarajuće izmene zakonodavstva u cilju rešavanja ovog pitanja. U okviru svojih nadležnosti SEESAC ima zadatak da dostavlja informacije o upravljanju intervencijama vezanim za lako i malokalibarsko oružje (SALW) u regionu jugoistočne i istočne Evrope, uključujući i zemlje zapadnog Balkana. SEESAC takođe pruža tehničku pomoć vladama jugoistočne Evrope u procesu približavanja odgovarajućih politika i propisa EU njihovom nacionalnom zakonodavstvu. Ovaj izveštaj posmatra zakonodavstvo u vezi sa konvertibilnim oružjem (vidi definiciju u nastavku) iz četiri komplementarne perspektive:

- 1) način na koji je konvertibilno oružje, ili oružje koje može biti konvertibilno, regulisano u postojećem zakonodavstvu i u kojoj meri je to u skladu sa propisima EU;
- 2) mera u kojoj ostali relevantni zakoni sadrže minimalne standarde propisa EU za kategorije vatrenog oružja koji se najviše mogu primeniti na konvertibilno oružje;
- 3) odredbe u nacionalnim zakonima na osnovu kojih se rešavaju pitanja nezakonite prepravke oružja i raspoloživosti sredstava za prepravku, kao i propisi o radu na oružju ili izmeni oružja;
- 4) propisi o izdavanju dozvola, nošenju i/ili prometu vatrenog oružja, koji bi mogli da se odnose i na konvertibilno oružje.

Konvertibilno oružje je obično jedna vrsta nesmrtonosnog oružja koje služi za pravljenje buke (signalni/alarm pištolji i revolveri koji ispaljuju lažne metke) ili izbacuju patrone suzavca (gasni pištolji i revolveri). Konvertibilno oružje je veoma slično običnom vatrenom oružju. Ono liči na određeni tip vatrenog oružja, njegovi pokretni delovi funkcionišu identično delovima vatrenog oružja i napravljeno je od istog ili sličnih materijala kao i vatreno oružje. Razlika je u tome što je ono napravljeno tako da ne može da ispaljuje metke. Ipak, zbog sličnosti sa ostalim vatrenim oružjem, konvertibilno oružje se može modifikovati tako da ispaljuje metke korišćenjem tehnika koje se mogu naučiti ali koje zahtevaju stručnost da bi se precizno primenile. Zajednička fizička osobina svih tipova konvertibilnog oružja je to što su napravljeno od materijala koji im omogućavaju da podnesu pritisak paljbe bojeve municije.²

Konvertibilno oružje može se modifikovati u vatreno oružje koje je, nakon zamene ili izmene glavnih komponenti, u stanju da ispaljuje pravu municiju. Moguće je modifikovati konvertibilno oružje u širem obimu i time započeti proces proizvodnje. Ovo je suština problema koji pravi konvertibilno oružje. Zaista, iako po dizajnu ne liči na vatreno oružje, konvertibilno oružje može predstavljati ekvivalent nekog vatrenog oružja kojem u proizvodnji nedostaju samo završni potezi. Kada su izmenjene ključne komponente konvertibilnog oružja, prepravljeno oružje postaje roba koja se može prodati na nelegalnom tržištu vatrenog oružja.

U konvertibilno oružje ne spada vatreno oružje koje je onesposobljeno na takav način da ga nije moguće ponovo aktivirati, kao ni određeni tipovi imitacija vatrenog oružja i igračke u obliku oružja koje nemaju funkcionalan mehanizam ili su napravljene na takav način da su lomljive i ne mogu nikako da ispale metak.

Zbog svoje nesposobnosti da ispale metke, na konvertibilno oružje se često gleda kao na neškodljive predmete koji stoga ne podležu odgovarajućim zakonskim ograničenjima. Mnoge vrste konvertibilnog oružja mogu se

¹ Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Crna Gora, Srbija i Kosovo – oblast pod upravom UN.

² Vidi takođe definiciju „konvertibilnog oružja“ u odeljku koji govori o metodologiji.

kupiti u nekim zemljama Evrope. Mogućnosti i opasnosti modifikovanja konvertibilnog oružja tako da ispaljuje smrtonosnu municiju već neko vreme su poznate. Međutim, ovaj problem je tek nedavno postao predmet ozbiljnog zakonskog razmatranja. Osnovni elementi rasprave odnose se na slobodan protok robe na internom evropskom tržištu i na zeleno svetlo koje je dobijeno za nepraćeno kretanje konvertibilnog oružja kroz EU, koje se kasnije nelegalno prepravlja.

Ukidanje kontrola na granicama Evropske zajednice 1993. godine zahtevalo je uvođenje novih propisa o vatrenom oružju za zemlje članice. Direktiva Saveta 91/477/EEZ usvojena u junu 1991.g. bila je priprema za otvaranje unutrašnjih granica jer je definisala minimalne standarde za nabavku i posedovanje vatrenog oružja kao i za promet vatrenog oružja između zemalja članica. Od zemalja članica se zahteva, kao minimum, da sprovedu uslove predviđene ovom direktivom ali mogu primenjivati i strože standarde koji odgovaraju njihovom nacionalnom kontekstu, u datom slučaju. Direktiva je zakonodavni akt EU koji zahteva od zemalja članica da ostvare određeni rezultat bez nametanja sredstva za postizanje tog rezultata. U slučaju da nacionalno zakonodavstvo nije u skladu sa nekom direktivom, zemlje članice EU treba da izmene i dopune zakone kako bi obezbedile sprovođenje te direktive. Zemlje članice mogu se pozvati na odgovornost u slučaju nesprovođenja neke direktive.

U maju 2008, zahvaljujući radu Odbora za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača (IMCO), Direktivom 2008/51/EZ uvedene su izmene i dopune Direktive Saveta 91/477/EEZ o kontroli nabavke i posedovanja oružja. Osnovna namera uvođenja ovih izmena i dopuna bila je da se noveliraju propisi u pogledu proširene Evrope i da se stave na dnevni red pitanja kontrole vatrenog oružja, nakon otvaranja novih granica ka unutrašnjem tržištu EU. Od kako je stupila na snagu Direktiva o vatrenom oružju 1991. godine, došlo je do proširivanja (Evrope). Osim toga, proces uvođenja izmena i dopuna zakona posmatran je kao prilika za Savet Evropske unije da ratifikuje Protokol o vatrenom oružju Ujedinjenih nacija (UN)³ u ime Evropske zajednice, a to je zahtevalo da Evropski parlament učini određene korake. Nakon potpisivanja Protokola UN o vatrenom oružju 2001, Savet je dao instrukcije Evropskoj komisiji da pregovara o pristupanju Zajednice Protokolu o vatrenom oružju⁴.

U martu 2006, Evropska komisija je usvojila predlog vezan za učvršćivanje odredbi Direktive Saveta 91/477/EEZ o bezbednosti. Strože mere ovih izmena i dopuna donesene u cilju borbe protiv nelegalne proizvodnje i prometa vatrenog oružja trebalo je dovesti u ravnotežu sa odredbama kojima se jasno štite prava legalnih vlasnika i korisnika oružja prema nacionalnim zakonima zemalja članica EU, istovremeno omogućavajući lakše kretanje legalnog oružja u svrhe dozvoljene zakonom. Ovaj proces se odvijao u formi konsultacija, a u diskusiji je učestvovalo više različitih interesnih grupa na koje se ova direktiva odnosila, kao što su proizvođači, prodavci vatrenog oružja, policija, ne-vladine organizacije, lovci i sportski strelci. Rezultat tog procesa bila je Direktiva 2008/51/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 21. maja 2008. kojom se menja i dopunjuje Direktiva Saveta 91/477/EEZ. Gisela Kallenbach, član Evropskog parlamenta (MEP) i podnosilac izveštaja na ovu temu, vodila je proces u parlamentu. Prema njenim rečima, vatreno oružje je opasna roba i ne može se porediti sa drugim proizvodima. Zbog toga je potrebno uspostaviti ravnotežu između propisa koji omogućavaju prodavcima da trguju oružjem i očekivanih mera bezbednosti stanovništva. Oružje koje je predmet trgovine zahteva propise koji sprečavaju, u najvećoj mogućoj meri njegovu zloupotrebu i garantuju bezbednost građana.⁵

Konvertibilno oružje je obuhvaćeno definicijom „vatrenog oružja“ u Direktivi 2008/51/EZ. Konvertibilno oružje će biti do kraja regulisano, kao i drugo vatreno oružje u toj klasi, 2010. godine, što znači dve godine nakon što je Direktiva 2008/51/EZ stupila na snagu. Ova klasifikacija će uglavnom više odgovarati kategoriji polu-automatskog vatrenog oružja kratke cevi. Zbog toga, ako konvertibilno oružje ne bude zabranjeno, ono će makar podlagati dobijanju odobrenja za nabavku. Na ovo oružje i njegove delove će se takođe stavljati adekvatne oznake kako bi se moglo identifikovati, i moraće se registrovati tako da se u svakom trenutku može pronaći njihov vlasnik.

³ Protokol protiv ilegalne proizvodnje vatrenog oružja, njegovih delova i municije, i trgovine njima, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

⁴ Vidi takođe '2001/748/EZ: Odluka Saveta od 16. oktobra 2001. o potpisivanju u ime Evropske zajednice Protokola Ujedinjenih nacija protiv ilegalne proizvodnje vatrenog oružja, njegovih delova i municije, i trgovine njima,' http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=Decision&an_doc=2001&nu_doc=748, pristupljeno 5. jula 2009.

⁵ Telefonski razgovor sa Gisela Kallenbach, MEP, 14. maja 2009; vidi takođe, Evropska komisija, 'Direktiva Saveta 91/477/EEZ o kontroli nabavke i posedovanja oružja,' http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/goods/dir91477_en.htm, pristupljeno 8. jula 2009.

Ključna osoba koja je podržavala uključivanje konvertibilnog oružja u odredbe Direktive 2008/51/EZ bila je Arlene McCarthy, MEP, predsednica Odbora za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača Evropskog parlamenta. Zahvaljujući iskustvu stečenom kroz policijsku obuku članova parlamenta u organizaciji policije Mančesteru, ona je shvatila da je konvertibilno oružje postalo osnovni izvor za nabavku nelegalnog vatrenog oružja u Mančesteru i da takav problem postoji u mnogim oblastima Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Serverne Irske (UK). Oružje je jednim delom zadovoljavalo potražnju na crnom tržištu koja je rasla od kako su uvedena zakonska ograničenja koja su smanjivala broj tipova vatrenog oružja koje se moglo nabaviti iz legalnih izvora za nezakonite potrebe. U Mančesteru je samo nešto manje od pola ukupne količine zaplenjenog nelegalnog oružja bilo prepravljeno oružje. Neki elementi organizovanog kriminala i nekoliko oportunistički nastrojenih pojedinaca su se žestoko potrudili da prepravljaju vatreno oružje koje je jeftino, lako se nabavlja, može se unosno preprodati i gotovo da se ne može pronaći. Prihvaćeno je da se tekst buduće Direktive 2008/51/EZ mora poboljšati što se tiče formulacije „koje se može prepraviti“⁶ iz Protokola UN o vatrenom oružju kako bi se izrazila složenost nekih procesa nelegalne prepravke, i tako je uvedena definicija „konvertibilnog oružja“.⁷

Kao što je to slučaj sa ostalim vatrenim oružjem koje dospe u nelegalni promet, i konvertibilno oružje obično prvi put izađe na tržište na zakonit način. Ono se nabavlja iz zakonitih izvora u zemljama gde su proizvodnja, prodaja ili posedovanje zakonski dozvoljeni a u nekim slučajevima je ovo područje mahom neregulisano.⁸ Iskustvo UK je pokazalo da se modifikovano oružje često nađe u rukama mladih kriminalaca i da je usko povezano sa narkoticama i ubistvima iz osвете, a često predstavlja i opštu javnu opasnost. Krajnji korisnici nelegalno aktiviranog konvertibilnog oružja mogli bi pomisliti da posedovanje ili promet ovog oružja ima manje ozbiljne posledice nego slična krivična dela vezana za ostalo vatreno oružje. S tim u vezi, konvertibilno oružje je veoma privlačno za profesionalni kriminal. Organizovani kriminal se može uopšteno definisati kao različit od drugih kriminalnih aktivnosti po tome što se odvija u kontinuitetu i u većem obimu operacija koje mogu podrazumevati trgovinu drogama, ilegalnu emigraciju i oružanu pljačku. Prema dosadašnjim saznanjima, konvertibilno ili prepravljeno oružje se koristi u mnogim takvim aktivnostima, kako unutar EU tako i širom regiona zapadnog Balkana. Prateći internet komunikacije krivično-istražni organi se upoznaju sa neprekidnim razmatranjem taktike zaobilazjenja ograničenja nabavke konvertibilnog oružja i njihovog prepravljanja.⁹

Tehnički kapaciteti za proces nelegalne prepravke su važan faktor pouzdanosti i preciznosti konačnog proizvoda – prepravljenog oružja. Prema iskustvu UK, prepravljeno oružje često ima neolučenu cev domaće izrade. Sve prepravljeno oružje zaplenjeno u UK napravili su ljudi sa određenim poznavanjem metalnog zanata ili metalurgije, ali koji ne znaju zanat puškara. Takvo znanje bi omogućilo proizvodnju olučenih cevi, odnosno još smrtonosnijeg i unosnijeg proizvoda. Skoro sve prepravljeno oružje za koje se zna da je proizvedeno u UK ima neolučene cevi. Ali nekih 25% prepravljenog oružja u UK ima izolovane cevi; za njih se sumnja da su proizvedene u istočnoj Evropi od strane zanatlija koje se bave izradom vatrenog oružja.¹⁰

Tokom ovog istraživanja otkrili smo da su sve zemlje zapadnog Balkana bile na neki način pod uticajem nelegalnog prometa konvertibilnog naoružanja. U većini ovih zemalja vlada trend ilegalnog modifikovanja, posedovanja i upotrebe konvertibilnog oružja od strane organizovanog kriminala. Smatra se da konvertibilno oružje, kada se modifikuje tako da može ispaljivati metke, putuje kroz nekoliko zemalja pre finalne distribucije. Moguće je da se u nekim slučajevima proizvodnja odvija za vreme ovih ilegalnih putovanja. Postoje određeni indirektni dokazi o ovome, naime isti modeli određene nelegalne „marke“ prepravljenih gasnih pištolja zaplenjeni su u Srbiji, Hrvatskoj i Albaniji, kao i u zemljama članicama EU, uključujući Švedsku i UK u različitim stadijumima modifikacije. Među ostalim pitanjima vezanim za modifikaciju oružja i prepravku koja su postavljena tokom ovog istraživanja nalazi se i pitanje šta raditi sa velikim brojem otpuštenih radnika industrije oružja u regionu od perioda 1990-ih, uključujući ljude sa velikim stručnim i profesionalnim znanjem iz oblasti proizvodnje oružja.

⁶ U članu 3. (a) Protokola UN o vatrenom oružju navodi se, „*Vatreno oružje*“ je svako prenosivo oružje sa cevi koje ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil“

⁷ Telefonski intervju sa Alexom Stringerom, asistentom Arlene McCarthy MEP, 21. maj 2009.

⁸ Vidi Toine Spapens, 'Trafficking in Illicit Firearms for Criminal Purposes within the European Union' (Trgovina nelegalnim vatrenim oružjem za potrebe kriminala unutar Evropske unije), *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* (2007), str. 362-365, <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=68801>, pristupljeno 15. maja 2009.

⁹ Intervju sa službenikom SOCA, 8. juni 2009. SOCA, Agencija za ozbiljni organizovani kriminal (eng. "the Serious Organised Crime Agency"), je bezbedonosna agencija pod upravom obaveštajne službe, i koju finansira, mada je operativno nezavisna od nje, Ministarstvo unutrašnjih poslova Ujedinjenog Kraljevstva.

¹⁰ Telefonski intervju sa službenikom policije Mančesteru, 10. juni 2009.

U velikom je interesu susednih zemalja EU, uključujući i kandidate za članstvo u EU i potencijalne kandidate na zapadnom Balkanu da izvrše približavanje (eng. approximation) zakonodavstvu EU o vatrenom oružju. Približavanje zakonodavstva zapadnog Balkana Direktivi 2008/51/EZ može se posmatrati kao značajan korak napred u borbi protiv problema nezakonite proizvodnje, krijumčarenja i posedovanja smrtonosnog konvertibilnog oružja.

Izbor iz medijskih izvora i izveštaja krivičnog pravosuđa u regionu zapadnog Balkana koji sledi dovoljno govori o uticaju konvertibilnog oružja u regionu, opasnosti za javnu bezbednost koju ono predstavlja i direktnim vezama koje ono ima sa organizovanim kriminalom.

U Sarajevu, Bosna i Hercegovina, u septembru 2007, jedna osoba je ubijena iz sopstvenog prepravljeneog pištolja nakon što je pucala iz njega da bi zastrašila drugu osobu zbog novca koji joj duguje.¹¹ Godine 2006, u Sarajevu, dva muškarca su optužena za nabavku i prepravku više zabranjenih vrsta oružja uključujući i gasne pištolje i pištolje bez serijskih brojeva.¹²

U oktobru 2008. u Hrvatskoj, izvršen je pretres 11 imanja i oduzeto je razno oružje, između ostalog, gasni pištolji, a nakon toga, u januaru 2009, pet osoba je osuđeno za krivična dela vezana za naoružanje, među kojima i krivično delo prepravljanja vatrenog oružja. Najveći deo oružja je vojnog porekla, ali jedan deo zaplenjenog oružja su bili prepravljene gasni pištolji sa prigušivačima. Prestupnicima je određena kazna zatvora od tri meseca do godinu i po dana. Prema izjavama lokalne policije, ovo oružje je bilo namenjeno unošenju straha: „ovakvo oružje, kalibra 6,35 mm sa prigušivačem, je veoma opasno ubojno sredstvo kada se koristi izbliza.“ Prema nezvaničnim izvorima navedenim u ovim člancima, oružje je bilo namenjeno za Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i za zemlje EU.¹³

2007. godine, u Zagrebu, Hrvatska, policija je zaplenila jedan prepravljene pištolj zajedno sa kokainom i heroinom od tri osobe.¹⁴ Isto tako u Hrvatskoj, u martu 2006. lovac se razmetao pokazujući svoj prepravljene gasni pištolj kada je ovaj iznenada opalio, pogodivši dva njegova drugara jednim metkom.¹⁵ 2004. u Zagrebu, hrvatska policija je privela osobu za koju se sumnja da je pokrala neke žene na ulici preteći im prepravljenim gasnim pištoljem. Prema navodima, osumnjičeni je orobio najmanje šest osoba i jednu prodavnicu u decembru 2004.¹⁶

U Nišu, Srbija, u novembru 2008, dvojica muškaraca uhapšeni su zbog oružane pljačke menjačnica širom jugoistočne Srbije uz pomoć pištolja, među kojima i prepravljene oružja (kalibra 6,35). Jedna od privedenih osoba je građanin Srbije a druga državljanin Bivše Jugoslovske Republike Makedonije koji je pobeo iz zatvora u svojoj domovini gde je služio sedmogodišnju kaznu zbog krivičnog dela trgovine ljudima, kao deo grupe organizovanog kriminala. Otkriveno je da osumnjičeni imaju lažne pasoše.¹⁷

Policija na Kosovu – oblasti pod upravom Ujedinjenih nacija je izjavila da je u periodu od 2007. do početka 2008, zaplenjeno nekih 600 komada vatrenog oružja raznih kalibara, 15.000 komada municije i tri mašine za modifikovanje i prepravljanje gasnog oružja. Uhapšeno je osamnaest osoba osumnjičenih za ova krivična dela.¹⁸

¹¹ „Čelik je tražio četiri hiljade za automobile“, 5. septembar 2007, <http://www.san.ba/index.php?id=169>, pristupljeno 20. maja 2009; Federalna policija Bosne i Hercegovine, 'Smrtni slučajevi u sarajevskom kantonu u 2007,' <http://www.fup.gov.ba/joomla/ubistva.doc>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹² Kanton Sarajevo, 'Kantonarno tužilaštvo,' 20. januar 2006, <http://www.tuzilastvoks.gov.ba/stream/optuznice/index.php?sta=2&pid=538>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹³ „Pali krijumčari oružja“, 29. oktobar 2008, <http://www.naslovi.net/2008-10-29/dw/pali-krijumcari-oruzja/887053>; „Osuđeni zbog posedovanja i prepravljanja oružja“, 16. januar 2009, http://www.javno.com/hr-crna/osudjeni-zbog-posjedovanja-i-prepravljanja-oruzja_224965, pristupljeno 20. maja 2009.

¹⁴ Zaplijenjena droga vrijedna 50 tisuća kuna, 12. februar 2007, <http://www.javno.com/home/hr-crna/clanak.php?id=20237>, pristupljeno

¹⁵ Jednim metkom ustrijelio dva prijatelja

<http://www.sbonline.net/vijesti/clanak1002-2034.htm>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹⁶ U Zagrebu uhićen razbojnik „specijaliziran“ za pljačkanje žena na ulici, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/u-zagrebu-uhicen-razbojnik-specijaliziran-za-pljackanje-zena-na-ulici/240985.aspx>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹⁷ „Bez keša i slobode“, 6. novembar 2008, http://www.novosti.rs/code/navigate.php?Id=9&status=jedna&vest=131740&title_add=Bez%20ke%C5%A1a%20i%20slobode&word_add=pljacke%2C%20pljacka%20menjacnice, pristupljeno 20. maja 2009.

¹⁸ Kosovo: Hapšenja zbog šverca oružja, 4. april 2008, http://www.b92.net/info/komentari.php?nav_id=292432, pristupljeno 20. maja 2009.

Metodologija

Ovo je prvi izveštaj o pravnom regulisanju konvertibilnog oružja u zemljama zapadnog Balkana. Komparativno istraživanje je izvršeno kako bi se utvrdila mera u kojoj je u zemljama i teritorijama zapadnog Balkana izvršeno približavanje propisa o konvertibilnom oružju Direktivi 2008/51/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 21. maja 2008. kojom se menja i dopunjuje Direktiva Saveta 91/477/EEZ o kontroli nabavke i posedovanja oružja. Direktiva 2008/51/EZ klasifikuje konvertibilno oružje u vatreno oružje, koje stoga podleže izmenjenim propisima EU o vatrenom oružju.

Za potrebe ovog istraživanja proučili smo zakonodavstvo o vatrenom i drugom oružju dostupno na vebajtovima državnih i javnih izvora kao što su vebajtovi ministarstava i pravne baze podataka. Kao referentni izvori korišćeni su prikupljeni i prevedeni zakoni u Kompendijumu zakona o oružju SEESAC-a. Ankete su sprovedene sa ciljem utvrđivanja delokruga i primene relevantnog zakonodavstva u regionu, kao i zakonodavstva EU u istom kontekstu. Obavljeni su i dodatni razgovori u cilju razumevanja aktuelnog problema nelegalnog prometa i posedovanja konvertibilnog oružja na nacionalnom i regionalnom nivou sa službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova, nacionalnim i međunarodnim osobljem bezbedonosnih službi i tehničkim savetnicima UNDP-a za pitanja malokalibarskog oružja i municije.

Pored toga što procenjuje da li su nacionalni propisi adekvatni za kontrolu konvertibilnog naoružanja, ovo istraživanje takođe pravi poređenja između nacionalnih zakona i propisa EU po pitanju mera zakonski obavezujućeg Protokola UN o vatrenom oružju. Kao što smo objasnili u uvodu, nekoliko izmena i dopuna Direktive 2008/51/EZ obuhvatilo je odredbe Protokola UN o vatrenom oružju. Nadalje, sve zemlje članice UN na zapadnom Balkanu su strane ovog Protokola i svaka je pristupila ili nasledila Protokol bez rezerve. Neke odredbe Protokola UN o vatrenom oružju ostaju izvan domena Direktive 2008/51/EZ, a posebno zahtev za obeležavanje vatrenog oružja nakon uvoza.

Strane Protokola UN o vatrenom oružju na zapadnom Balkanu.¹⁹

ZEMLJA STRANA PROTOKOLA UN O VATRENOM ORUŽJU	DATUM	STATUS
Albanija	8. februar 2008.	Pristupila
Bosna i Hercegovina	1. april 2008.	Pristupila
Hrvatska	7. februar 2005.	Pristupila
Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	14. septembar 2007.	Pristupila
Crna Gora	23. oktobar 2006.	Nasledila
Srbija	22. oktobar 2005.	Ratifikovala

Pristup u upoređivanju zakonodavstva na zapadnom Balkanu i propisa EU

Zakonodavstvo vezano za propise EU

Nacionalno zakonodavstvo na zapadnom Balkanu proučeno je kako bi se odredila mera u kojoj se ono odnosi na oružje koje prema bilo kojem minimalnom standardu spada u definiciju konvertibilnog oružja Direktive 2008/51/EZ.

Definicija konvertibilnog oružja

U cilju procene zakonodavstva zapadnog Balkana i mera za približavanje Direktivi 2008/51/EZ primenjena je radna definicija oružja koje se može smatrati konvertibilnim oružjem. Oružje koje odgovara definiciji konvertibilnog

¹⁹ 'Protokol UN o vatrenom oružju, status: 26. septembra 2008,' <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/countrylist-firearmsprotocol.html>, pristupljeno 15. jula 2009. (Srbija pristupila Protokolu 20. decembra 2005); Srbija i Crna Gora ratifikovala je Protokol UN o vatrenom oružju 22. oktobra 2005, (Službeni glasnik SCG br. 11/2005), Email od Branke Latinović, direktora Direkcije za kontrolu oružja, Ministarstvo spoljnih poslova, 13. juli 2009. Srbija je preuzela obaveze bivše Srbije i Crne Gore.

oružja u Direktivi 2008/51/EZ je sredstvo koje se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil i koje „ima izgled vatrenog oružja, i ... zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljen se može prepravljati“.²⁰ U ovo oružje prvenstveno spada oružje kratke cevi (vatreno oružje kao što su pištolji i revolveri) napravljeno tako da izbacuje patrone iritirajućeg gasa i oružje sa signalnom municijom koje ima različite nazive: „signalno“, „startno“ i „alarm“ oružje, kao i određene vrste delimično onesposobljenog vatrenog oružja koje se koristi kao rekvizit, primera radi u filmskoj produkciji.²¹ Radna verzija definicije oružja koje se može smatrati konvertibilnim korišćena je kao osnova za zakone koji se primenjuju na konvertibilno oružje kao na vatreno oružje.

Obeležavanje i praćenje

Ova analiza obuhvata i zakonske odredbe vezane za obeležavanje vatrenog oružja, vođenje evidencije i upravljanje bazama podataka u svrhe praćenja vatrenog oružja i obezbeđivanja da se ono u svakom trenutku može vezati za njegove vlasnike (član 4. Direktive 2008/51/EZ). Takođe u širem kontekstu praćenja razmotrena je i činjenica da izmene i dopune Direktive 2008/51/EZ produžavaju traženo vreme vođenja evidencije sa prethodnog minimuma od pet godina na novi minimum od 20 godina (pravosnažno od 31. decembra 2014), a prema stručnjacima ovi podaci će se čuvati na neodređeno vreme.²²

Izdavanje dozvola

Procena sličnosti nacionalnih zakonodavstava kada se radi o izdavanju dozvola za posedovanje i nošenje vatrenog oružja odnosi se na potrebu za proverom krivičnog dosijea i zahteve vezane za lične osobine koje treba da ima kandidat prema izmenjenim i dopunjenim propisima EU (Direktiva 2008/51/EZ u skladu sa članom 4a). Uslovi za izdavanje dozvola za vatreno oružje, kao i odobrenje proizvodnje, popravke i izmene vatrenog oružja su ono što je bitno u kontrolama koje se vrše u cilju približavanja propisima EU o vatrenom oružju koji obuhvataju i konvertibilno oružje (Direktiva 2008/51/EZ, član 4.3).²³

Prodavci

Definicija uloge „prodavca“ vatrenog oružja u Direktivi 2008/51/EZ obuhvata i fizička i pravna lica čija se delatnost ili biznis sastoji od popravke ili prepravke vatrenog oružja i njegovih delova. Ona se takođe odnosi na lica koja se bave proizvodnjom i trgovinom vatrenim oružjem. Prodavci imaju odgovornost da vode odgovarajuću evidenciju o svom vatrenom oružju kojim rukuju. Oni moraju takođe imati potvrdu o zdravstvenoj sposobnosti.

Modifikacija

„Nelegalna proizvodnja“ vatrenog oružja može se definisati (Direktiva 2008/51/EZ, član 2a) tako da obuhvati i modifikacije vatrenog oružja, naročito proizvodnju ili montažu vatrenog oružja od delova koji su predmet nelegalne trgovine ili proizvodnju bez ovlašćenja odgovarajućeg nadležnog organa gde se odvija ta proizvodnja ili montaža, ili proizvodnju bez obeležavanja vatrenog oružja u trenutku proizvodnje. Povrh toga istraživanje se bavi zakonodavstvom koje reguliše ostale modifikacije vatrenog oružja kojima bi mogla da se promeni kategorija vatrenog oružja, primera radi promena kalibra ili dužine cevi.

²⁰ Kao što je definisano Direktivom 2008/51/EZ: Član 1 „Za potrebe ove direktive, „vatreno oružje“ je svako prenosivo oružje sa cevi koje ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil delovanjem zapaljivog inicijalnog eksploziva ...“.

²¹ Kao napr. u javnosti veoma poznatom slučaju u UK kada je 90 komada oružja koje ispaljuje signalnu municiju prepravljeno u automatsko oružje sa bojevom municijom. Vidi: „Jury convicts man who sold converted replica guns to gangsters“ (Porota osudila čoveka koji je prodavao prepravljene replike oružja kriminalcima) *The Guardian*, 27. avgust 2008, <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/aug/27/ukguns.ukcrime?gusrc=rss&feed=networkfront>, pristupljeno 10. maja 2009.

²² Evropski parlament: Odbor za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača, „Komentari GRIP-a o predloženim izmenama i dopunama evropske Direktive 91/477/EEZ o oružju,“ *Notice to Members*, br. 03/2006, 17. decembar 2006, str. 5.

²³ U članu 4.3 se navodi: „Zemlje članice moraju obezbediti da delatnost prodavca na njihovoj teritoriji zavisi od ovlašćenja koje se daje na osnovu provere privatnog i profesionalnog integriteta i sposobnosti prodavca. Kada se radi o pravnom licu, ove provere se vrše na licu koje upravlja preduzećem“.

Onesposobljavanje

Neki tipovi delimično onesposobljenog vatrenog oružja mogu se klasifikovati u konvertibilno oružje. Onesposobljavanje vatrenog oružja mora biti nepovratno i zabeleženo kao takvo. U tom kontekstu proučeni su kriterijumi za onesposobljavanje prema nacionalnom zakonodavstvu (Direktiva 2008/51/EZ Aneks 1 Kategorija D - III).

Transfer

Propisi vezani za promet, izvoz i transport vatrenog oružja preko teritorija, državnih i drugih granica su od posebnog značaja za borbu protiv međunarodne nelegalne trgovine vatrenim oružjem, uključujući konvertibilno oružje (Direktiva 91/477/EEZ, članovi 11. i 12). Svaka država može primenjivati sopstvene zakone na svojoj teritoriji, ali oni bi trebalo da budu u skladu sa potrebama za borbu protiv nelegalnog prometa vatrenog oružja.

Kaznene mere

Direktiva 2008/51/EZ sadrži izmene i dopune Direktive 91/477/EEZ (član 16) koja zahteva sprovođenje i izvršenje ove direktive i da predviđene kaznene mere budu „efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće“. Ovo istraživanje se takođe bavi ovlašćenjima koje su ovim zakonima dodeljene sistemu pravosuđa da može nametati kaznene mere za kršenje zakona vezano za nabavku, posedovanje, prodaju i modifikaciju konvertibilnog oružja.

Nalazi i preporuke

Za početak, mnoge zemlje i teritorije zapadnog Balkana mogle bi da poboljšaju preciznost i efikasnost zakonodavstva razmatranjem kako na najbolji način da usvoje, u svojim zakonskim definicijama vatrenog oružja, specifične termine koji obuhvataju konvertibilno oružje i sredstva koja se mogu prepraviti tako da ispaljuju metke.

Kada postoje brojne izmene i dopune zakonodavstva ili brojnih podzakonskih akata, trebalo bi ih staviti u raspoloživi format. Sve članove i odredbe koji se odnose na konvertibilno oružje treba kolektivno rezimirati kao referentni izvor za tužioce, pravni sistem i bezbedonosne organe.

S obzirom na to da se modifikacija konvertibilnog oružja odvija u regionu gde većinom postoje strogi propisi o posedovanju vatrenog oružja od strane civila, svi relevantni organi treba da obezbede da ne bude nepredviđenih praznina prilikom izmena i dopuna zakonodavstva. Direktiva 2008/51/EZ takođe zahteva periodičnu verifikaciju kako bi se potvrdilo da osobe koje imaju dozvolu za posedovanje vatrenog oružja i dalje zadovoljavaju uslove za dobijanje dozvole. Ova odredba je bila van domena ovog istraživanja; to je još jedna stavka, međutim, koju zemlje treba da razmotre. U slučajevima gde je zakonodavstvo određenih tipova konvertibilnog oružja neadekvatno, izmene i dopune ne treba da budu komplikovane, već jednostavno da primene minimalne uslove za dobijanje odobrenja za nabavku tih tipova vatrenog oružja i preduslove koji se tiču starosnog doba, provera krivičnog dosijea i karaktera. Ovim bi se zadovoljila potreba za javnom bezbednošću i istovremeno ispunila želja tih zemalja da udovolje željama zakonitih korisnika vatrenog oružja.

Ako država veruje da je njeno sopstveno zakonodavstvo dovoljno za regulisanje svih mogućih tipova konvertibilnog oružja, ona treba da potkrepi svoje rezonovanje objašnjenjem u pismenoj formi. Zbog nepreciznih definicija, neki tipovi konvertibilnog oružja imaju dvosmisleno značenje u zakonu nekoliko zemalja. Ovo se posebno odnosi na pištolje koji ispaljuju signalnu municiju, „startne“ i „alarm“ pištolje i revolvare. Nacionalno zakonodavstvo o oružju i vatrenom oružju, ili podzakonski akti treba jasno da navedu koja se kategorija oružja odnosi na (konvertibilno oružje) i da daju definicije koje jasno odgovaraju fizičkim karakteristikama ovog oružja. Približavanje Direktivi 2008/51/EZ je moguće ako se ovo ručno oružje klasifikuje kao oružje za koje je potrebno ovlašćenje, ako već nije zabranjeno.

U Crnoj Gori je potrebno uvesti strožije kontrole vlasništva nad potencijalno konvertibilnim oružjem kao što su pištolji i revolveri koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa, jer u ovoj zemlji je dozvoljena prodaja odraslim licima bez potrebe za ovlašćenjem ili registracijom. Budući da se radi o konvertibilnom oružju, oružje koje izbacuje patrone

iritirajućeg gasa podleže ovlašćenju a ne samo registraciji. To bi značilo da treba uvesti zahteve za proverom karaktera i krivičnog dosijea kupca, kao i da je potrebno dobiti zvanično odobrenje za nabavku.

Konvertibilno oružje treba obeležavati prema istim standardima za obeležavanje vatrenog oružja. Povrh toga, sve oružje treba da bude dosledno obeleženo, uključujući i gasne pištolje i druge konvertibilne tipove oružja. U cilju boljeg prepoznavanja i regulisanja tipova konvertibilnog oružja, neophodno je izgraditi nacionalne sisteme i strukture za identifikaciju oružja koje se nelegalno koristi i uspostaviti sveobuhvatnu nacionalnu balističku bazu podataka koja se može povezivati sa postojećom evidencijom o vatrenom oružju. Sve zemlje moraju razviti i uvesti zakonodavstvo kojim će se sistematizovati obeležavanje uvezene robe kao što zahteva Protokol UN o vatrenom oružju i propisi EU o vatrenom oružju.

Marke i modeli poznatog konvertibilnog oružja, kada se jednom identifikuju, treba da uđu u nacionalne kataloge oružja ili liste isključenih uvoza. Ove liste i druge informacije o prometu konvertibilnog oružja ili njegovoj nelegalnoj modifikaciji i transferu moraju se razmenjivati među relevantnim organizacijama u regionu.

Relevantna tela treba da rade na boljem razumevanju rizika modifikovanog ili konvertibilnog oružja. Oni treba da podržavaju aktivnosti informisanja javnosti u vezi sa revizijom zakona i drugim inicijativama kontrole naoružanja, kao i edukaciju tokom procedura prodaje i izdavanja dozvola. Ovaj rad treba da se odvija i tokom kampanja dobrovoljne predaje oružja.

Sva lica koja su zaposlena u firmama i preduzećima koja su ovlašćena za proizvodnju ili popravku vatrenog oružja treba da imaju dozvolu i da budu registrovana. Registracija treba da sadrži informacije o njihovoj stručnosti i obuci. Svi radnici industrije vatrenog oružja treba makar da zadovolje iste minimalne zahteve karaktera kao i imaoći dozvole za vatreno oružje. Povrh toga, potrebno je da međunarodne, državne i regionalne strukture međusobno sarađuju na identifikaciji i ponovnoj obuci nezaposlenih ili sezonskih radnika koji imaju iskustva u proizvodnji vatrenog oružja, putem primene specijalnih odredbi, ako je to neophodno.

Kaznene mere za prekršaje koji se odnose na proizvodnju i modifikaciju oružja i prodaju zabranjenog vatrenog oružja od strane fizičkih lica treba preispitati na nacionalnoj osnovi u kontekstu nelegalne trgovine prepravljenim oružjem. To bi podrazumevalo i mogućnost donošenja različitih kaznenih mera za modifikaciju vatrenog oružja u svrhe organizovanog kriminala, za razliku od drugih manje pogubnih prestupa.

Odeljci izveštaja

Albanija

Uvod

Veruje se da je Albanija više tranzitna zemlja za prepravljeno oružje nego mesto gde se ono proizvodi. 2008. godine, u sklopu veće operacije suzbijanja nelegalne trgovine oružjem, pronađeno je skriveno skladište prepravljenog oružja u Albaniji. Radilo se o kompaktnim pištoljima sa imitacijom oznake „Zastava“. ²⁴ Nije bilo nikakvih drugih informacija, ali medijski izveštaji ukazuju na to da je problem prometa konvertibilnog oružja kroz Albaniju složenije prirode.

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Albanski zakoni o vatrenom oružju su veoma restriktivni i najvećim delom zastareli i nedosledni. Izmene i dopune, kao i odluke i uredbe s tim u vezi su prilično proizvoljno dodavane primarnom zakonodavstvu počevši od 1992. Pošto su mnoge zakonske odredbe prenesene na podzakonske akte, a nisu donošene u okviru primarnog zakonodavstva, nastao je zakonodavni okvir koji može biti isuviše fleksibilan da se na njemu izgradi sigurna struktura za kontrolu vatrenog oružja. Nije neobično da između primarnog i sekundarnog zakonodavstva postoje protivurečnosti. Veliki deo albanskog sekundarnog zakonodavstva o vatrenom oružju, naoružanju i eksplozivima ne postoji u prevodu, što otežava jednu sveobuhvatnu procenu. U celini uzev, međutim, albansko zakonodavstvo ne izgleda kao da je u skladu sa propisima EU.²⁵ 2008. godine Albanija je uradila nacrt Zakona o oružju sa namerom da ispoštuje u potpunosti postojeće zakonodavstvo EU i da uzme u obzir Direktivu 91/477/EEZ.²⁶ Ovaj nacrt zakona trebalo je da u potpunosti zameni postojeći Zakon o vatrenom oružju iz 1992. godine i potonje izmene i dopune, a podzakonski akti koji nisu u skladu sa nacrtom zakona bi prestali da važe.²⁷ Od 2008. godine nema informacija o tome da je išta urađeno na donošenju ovog nacrta zakona.²⁸

Rezime glavnih albanskih zakona koji se odnose na konvertibilno oružje

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon br. 7566	Zakon o vatrenom oružju	25. maj 1992.
Zakon br. 9838	O pridržavanju Republike Albanije Protokolu protiv ilegalne proizvodnje vatrenog oružja, njegovih delova i municije, i trgovine njima, koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.	10. decembar 2007.
Odluka Saveta ministara br. 275	O pravilima upravljanja i kontrole vatrenog oružja za fizička i pravna lica (izmenjeno i dopunjeno)	25. juni 1992.
Instrukcija Ministra javnog reda (unutrašnjih poslova), br. 1288	O načinu izdavanja, oduzimanja, administracije i čuvanja vatrenog oružja, sportske i lovačke municije, koji se izdaju prema dozvoli shodno DCM br. 275, od 25.06.1992.	9. avgust 2000.
Odluka Saveta ministara, br. 617	O otpisivanju i upotrebi dela vatrenog oružja, tehnologije i opreme vojske i o njihovom uklanjanju ili onesposobljavanju i prodaji	4. decembar 2002.
Uredba br. 485/1	O proceduri aukcije vojne opreme koja je prestala da se koristi, kao što je definisano Odlukom COM-a br. 617	14. oktobar 2003.
Uredba br. 495/2	O proceduri aukcije vojne opreme koja je prestala da se koristi, kao što je definisano Odlukom COM-a br. 617	21. oktobar 2003.

²⁴ Razgovor sa službenikom SOCA-e, Beograd, 8. juni 2009.

²⁵ Telefonski razgovor sa Stafanom Failla, Delegacija EZ, Tirana, 9. juni 2009. Informacije dobijene od Misije policijske pomoći Evropske zajednice Albaniji (PAMECA III), Tirana 2. juni 2009. PAMECA III je projekat koji finansira Evropska unija. Ova misija će biti aktivna od 2008. do 2011. godine sa ciljem pružanja tehničke pomoći Albaniji od strane zemalja Evropske unije kako bi se standardi vršenja policijskih dužnosti u Albaniji doveli u sklad sa standardima Evropske unije.

²⁶ Memorandum objašnjenja na nacrt 'Zakona o vatrenom oružju' poslat emailom sa projekta PAMECA III, 15. juni 2009.

²⁷ 'Nacrt Zakona o vatrenom oružju iz 2008.g.', član 43.

²⁸ Email sa projekta PAMECA III, 15. juni 2009.

Konvertibilno oružje

Problematično je prilagoditi nesaglasne propise albanskog zakonodavstva tako da se mogu primeniti na konvertibilno oružje. Raznorazni zakoni, uredbe, odluke i instrukcije čine jedan fragmentirani okvir. Iako Zakon o vatrenom oružju iz 1992. godine ostaje glavna zakonodavna referenca za zakonske odredbe koje se odnose na vatreno oružje, 2007. godine donesen je jedan zakon čija je jedina svrha bila da uvede Protokol UN o vatrenom oružju u albansko pravo.²⁹ Pošto su oba zakona trenutno na snazi, teško je utvrditi koju definiciju vatrenog oružja treba primenjivati. Zakon iz 2007. bukvalno prenosi sve odredbe Protokola UN o vatrenom oružju u nacionalno zakonodavstvo. Identičan teksta Protokola dat je u članu 3; njegova definicija „vatrenog oružja“ odnosi se na oružje koje se može prepravljati tako da ispaljuje projektil.³⁰ U definiciji „vatrenog oružja“ u Zakonu o vatrenom oružju iz 1992. ne pominje se mogućnost da se oružje prepravlja tako da ispaljuje projektele, ali je ona ipak toliko široka i opšte prirode da obuhvata sve moguće vatreno oružje, uključujući i konvertibilno oružje.³¹ Vredno pomena je da Nacrt zakona o oružju iz 2008. godine nigde ne spominje konvertibilno oružje ili tipove naoružanja koji se najčešće prepravljaju kao što su oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa i pištolji i revolveri koji ispaljuju lažne metke. Trebalo bi uvesti izmene u ovom nacrtu kako bi bio u skladu sa Protokolom UN o vatrenom oružju i propisima EU.

Obeležavanje i praćenje

Izuzet teksta zakona iz 2007. o pridržavanju Protokolu UN o vatrenom oružju, ne postoje zakonodavne odredbe za obeležavanje vatrenog oružja prema propisima EU, a nedostaju takođe i odredbe za obeležavanje uvezene robe. Prema istraživanju koje je sprovedeno 2006, zbog odsustva proizvodnih kapaciteta za proizvodnju lakog i malokalibarskog oružja, Albanija ne koristi sisteme za obeležavanje vatrenog oružja i nema sistem za obeležavanje naoružanja nakon završene proizvodnje.³²

Izdavanje dozvola

Prema Zakonu o vatrenom oružju iz 1992. godine, civili ili civilne organizacije mogu posedovati lovačko oružje, dok borbena i sportska oružje može jedino biti vlasništvo države. Samo civili zaposleni na malobrojnim pozicijama javne bezbednosti ili zaštite, koje su definisane u ovom zakonu ili njegovim izmenama i dopunama, mogu posedovati vatreno oružje koje nije lovačko. Kako bi dobio bilo koji komad vatrenog oružja koje je vlasništvo države, kandidat mora imati najmanje 22 godine i dokazati da nije osuđivan.³³ Izuzet što im nedostaje opšta provera karaktera, ove odredbe o izdavanju dozvole su strože od odredbi Direktive 2008/51/EZ, i prevazilaze minimalne potrebne standarde.

Prodavci

Prema postojećem Zakonu o vatrenom oružju iz 1992. godine, radnici koji proizvode i popravljaju vatreno oružje su direktno pod kontrolom države. Isti zakon, međutim, omogućava privatnim radionicama da dobiju dozvolu za delatnost popravke vatrenog oružja.³⁴ Nacrt zakona iz 2008. dozvoljava proizvodnju i popravku vatrenog oružja i državnim i privatnim agencijama koje imaju dozvolu i ispunjavaju zakonske uslove definisane odlukama Saveta ministara³⁵ Detalji u vezi sa konkretnim uslovima za dobijanje dozvole nisu jasni, kao i da li je i zaposlenima u

²⁹ 'Zakon br. 9838, o pridržavanju Republike Albanije Protokolu protiv ilegalne proizvodnje vatrenog oružja, njegovih delova i municije, i trgovine njima, koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala,' član 1.

³⁰ Protokol UN o vatrenom oružju, član 3. Upotreba termina, «Vatreno oružje» označava svako prenosivo oružje koje ima cev, ispaljuje, služi za ispaljivanje ili može biti lako prepravljeno za ispaljivanje sačme, zrna ili projektila delovanjem eksploziva, osim starog vatrenog oružja ili njegovih replika.

³¹ Zakon o vatrenom oružju, član 1, „Vatreno oružje za potrebe ovog zakona jeste vatreno oružje svih tipova i kalibara (borbena, sportska, lovačka i specijalna oružje koje se ručno proizvodi i prepravlja), pripadajuća municija, bombe i mine, kao i hladno oružje poput mačeva, bajoneta, noževa i drugih specijalno napravljenih sredstava namenjenih za napad ili samo-odbranu.

³² South Eastern Europe SALW Monitor 2006, Albanija, str.17.

³³ 'Zakon o vatrenom oružju,' član 9.

³⁴ *Ibid.*, Član 3.

³⁵ 'Nacrt zakona o vatrenom oružju 2008', član 5, 'Proizvodnja i popravka vatrenog oružja'.

radionicama za popravku takođe potrebna registracija, dozvola ili provera karaktera kako bi se zakon uskladio sa propisima EU.

Modifikacija

Popravka lovačkog oružja je dozvoljena jedino u radionicama kojima su izdata neophodna ovlašćenja, a sve oružje koje se popravljaju mora imati zvaničnu dozvolu. Identitet vlasnika zajedno sa imenom popravljenog komada vatrenog oružja treba da se prijavi prilikom svakog servisa; u ovoj odredbi, međutim, ne pominje se potreba da se beleže posebne oznake ili drugi detalji.³⁶ Nije utvrđeno da postoje zakoni koji se odnose na popravku borbenog ili sportskog oružja, koje zakonodavstvo bi se moglo bolje primeniti na eventualnu modifikaciju konvertibilnog oružja.

Onesposobljavanje

Zakon ne govori ništa o onesposobljavanju oružja. Imak, pominje se nabavka neaktivnog vatrenog oružja za potrebe industrije zabave i medija. Nacionalni filmski, radio i televizijski studiji i pozorište, kao i nacionalni i pokrajinski teatri i muzeji imaju pravo da nabave vatreno oružje od nadležnih organa vlasti.³⁷ Zakon propisuje da vatreno oružje na raspolaganju industriji zabave i muzejima treba da bude „neaktivno“, izuzev ako se drugim propisima drugačije odredi.³⁸

Transfer

Odredbe o transferu civilnog vatrenog oružja, izuzev kada se radi o lovačkom oružju, nisu jasne. Zakon o izvozno-uvaznoj kontroli ne primenjuje se na sportsko ili lovačko vatreno oružje.³⁹ Izmenom i dopunom Odluke Saveta ministara br. 275 dozvoljen je „uvoz većih količina lovačkog oružja i municije u svrhe trgovine“ koju obavljaju prodavci sa dozvolom od Ministarstva za javni red koji ispunjavaju iste uslove vezane za karakter i krivični dosije kao i ostali vlasnici vatrenog oružja.⁴⁰

Kaznene mere

Kaznene mere za nelegalnu proizvodnju, nabavku i posedovanje vatrenog oružja su stroge u Albaniji, i za većinu krivičnih dela na ovom planu kazne su do 15 godina zatvora.⁴¹

Preporuke

- Sastaviti jedinstvenu i sažetu definiciju vatrenog oružja i njegovih komponenti, kako u cilju razlikovanja od drugih tipova naoružanja tako i kao u odnosu na sredstva koja se prema zakonu ne smatraju vatrenim oružjem ili oružjem. Ovo će doprineti efikasnom sprovođenju aktuelnih i budućih zakona o vatrenom oružju. Kao minimum, u definiciji "vatrenog oružja" trebalo bi jasno navesti mogućnost oružja da ispaljuje projektil i spomenuti konvertibilno oružje sa njegovim specifičnim atributima.
- Definisati specifikacije u pogledu tipova vatrenog oružja i njihovog regulisanja prema individualnim osobinama; ovo bi se lako moglo uraditi usvajanjem sistema kategorizacije sličnog onome koji se primenjuje u propisima EU. Ove kategorije treba da sadrže i pravni status oružja koje može biti, mada ne

³⁶ 'Odluka br. 275 o propisima vezanim za upravljanje i kontrolu vatrenog oružja za fizička i pravna lica iz, 1992' stav 23.

³⁷ 'Zakon o vatrenom oružju,'član 7.

³⁸ *Ibid.*, član 8.

³⁹ 'Zakon o kontroli države nad izvozom-uvozom vojne robe i robe i tehnologija dvostruke namene,'član 3, (2b).

⁴⁰ Br. 389 od 6. avgusta, 1993. Odluka o nekim izmenama i dopunama Odluke Saveta ministara o pravilima upravljanja i kontrole vatrenog oružja za fizička i pravna lica.

⁴¹ Izveštaj Vlade Albanije o sprovođenju Programa aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem (SALW) u svim njegovim aspektima (2004), <http://disarmament.un.org/cab/nationalreports/2003/Albania.pdf>, pristupljeno 15. maja 2009.

nužno, konvertibilno oružje, uključujući oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa i startne pištolje i revolvere.

- Konsolidovati primarno zakonodavstvo sa svim postojećim izmenama i dopunama u aktuelnom albanskom pravu, tako da barem minimalno podlaže reviziji i usvajanju novog zakona o vatrenom oružju. Ovo će olakšati pristup zakonodavstvu i uvesti doslednost u primeni. Postojeći zakon je nejasan.
- Razmotriti donošenje odredbe u novom zakonodavstvu o oružju i vatrenom oružju koja će pripremiti Albaniju za pravno regulisanje pitanja vatrenog oružja u budućnosti, usvajanjem nedvosmislenih odredbi o potrebi obeležavanja i integrisanog digitalnog upravljanja evidencijom u svrhe praćenja naoružanja.
- Zahtevati uslov koji se odnosi na procenu karaktera kao deo procedure izdavanja dozvole za fizička lica koja traže odobrenje/dozvolu za nabavku, posedovanje ili nošenje vatrenog oružja, pored provere da li su lica osuđivana.
- Zahtevati procenu karaktera i krivičnog dosijea ovlašćenih prodavaca, uključujući i radionice za popravku i radnike zaposlene u tim radionicama, kao dodatne uslove uz dokaze o stručnosti radnika u industriji vatrenog oružja.
- Sastaviti jasne odredbe o prometu vatrenog oružja svih tipova.

Poređenje albanskih zakona i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	Strože odredbe nego što se zahteva, ali nije jasno kako se definicije iz Zakona o oružju primenjuju na konvertibilno oružje	Zakon o oružju, član 1. Zakon br. 9838 (Protokol UN o vatrenom oružju), član 1.
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	Posedovanje vatrenog oružja kratke cevi zahteva odobrenje	Zakon o oružju, član 9.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Vidi napred navedeno Samo civili koji se bave poslovima javne bezbednosti ili zaštite mogu da poseduju vatreno oružje kratke cevi	Zakon o oružju, član 9.
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onesposobljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Ne	Ne postoji
Izdavanje dozvola	Član 5.	Ne postoji zahtev za proverom karaktera	Zakon o oružju, član 9.

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Ne postoje jasne odredbe koje se odnose na prodavce	Zakon o oružju, član 3.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Ne postoji za prepravljnje	'Odluka br. 275. o pravilima upravljanja i kontrole vatrenog oružja za fizička i pravna lica, 1992' stav 23.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III Onesposobljavanjem trajno stavljeno van funkcije... tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Ne postoji obavezna procedura verifikacije tehnike onesposobljavanja	Zakon o oružju, član 8.
Transfer	Članovi 11. i 12.	Ne može se efikasno primeniti na sve tipove konvertibilnog oružja	Zakon o državnoj kontroli uvoza-izvoza vojne robe i roba i tehnologija dvostruke namene
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Pet do 15 godina zatvora za ova krivična dela	Zakon o oružju, član 14.

Bosna i Hercegovina

Uvod

Medijski izveštaji i lokalni organi vlasti već duže vreme govore o krivičnim delima modifikacije konvertibilnog oružja i njegove upotrebe u Bosni i Hercegovini.⁴² Bosna i Hercegovina je takođe poznata kao zemlja tranzita nelegalnog modifikovanog konvertibilnog oružja. Većina konvertibilnog oružja modifikovanog tako da ispaljuje bojevu municiju koje nelegalno ulazi u Hrvatsku ulazilo je, prema navodima, preko zajedničke granice sa Bosnom i Hercegovinom.⁴³ Država Bosna i Hercegovina nema pristup detaljnim informacijama vezanim za krivična dela sa upotrebom oružja ni u jednoj od različitih administracija ove zemlje. S tim u vezi, Federalna policija Bosne i Hercegovine nije upoznata sa prepravljajem nesmrtonosnog oružja u zemlji. Kako su informacije vezane za prepravku ili nelegalni promet konvertibilnog oružja nadležnost lokalne policije u entitetima i kantonima Bosne i Hercegovine, i svaki ima sopstveni sistem vođenja evidencije, ovakve informacije mogu postojati pa ipak biti praktično nedostupne kratkoročno gledano. Povrh toga, u Bosni i Hercegovini ne postoji centralizovani ili sistem registrovanja oružja na nivou države ili pak mehanizam policijskog izveštavanja koji bi omogućio pristup informacijama o posedovanju ili prometu legalno nabavljenog konvertibilnog oružja. Posmatrani zajedno, ovi problemi regulisanja čine da stepen distribucije, problematika i konsekvence konvertibilnog oružja u Bosni i Hercegovini ostaju nepoznanica.⁴⁴

Moguće je da se u Bosni i Hercegovini proizvodi nesmrtonosno oružje. Postoji barem jedna fabrika, u Goraždu, Federacija Bosne i Hercegovine, koja proizvodi revolvere koji ispaljuju signalnu municiju. Ne smatra se, međutim, da ovo oružje može biti konvertibilno zbog njegovog malog kalibra (6mm), koji otežava da se ovo oružje prepravi tako da može ispaljivati bojevu municiju. Mali kalibar oružja takođe svedoči o tome da je fizička konstrukcija nedovoljna za ispaljivanje pravih metaka.⁴⁵

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Zbog složene zakonodavne strukture Bosne i Hercegovine (BiH) koja obuhvata uprave i administracije na više nivoa, oružje, uključujući sve tipove vatrenog oružja, nije adekvatno regulisano na nacionalnom nivou. Vatrene oružje je regulisano posebnim zakonima kao što su zakoni entiteta Republika Srpska, zakonodavstvo 10 kantona Federacije BiH, i zakoni nezavisnog Distrikta Brčko. Trenutno je u toku više procesa koji imaju za cilj usaglašavanje svih odredbi kantona i entiteta koje se odnose na nabavku i posedovanje vatrenog oružja od strane civila, kao i njihovu proizvodnju i popravku sa zakonodavstvom na nivou države, ali do dana današnjeg određene administracije su se približile propisima EU, mada su ostale neusklađene sa nekim drugim (administracijama).⁴⁶

Trenutno Republika Srpska, kao i Distrikt Brčko, imaju sopstveni Zakon o oružju iz 2007, izmenjen i dopunjen 2009. Nekoliko kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine sastavili su sopstvene zakone o vatrenom oružju, dok neki kantoni navodno i dalje primenjuju stari Zakon o oružju i municiji bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, sa neznatnim izmenama i dopunama.⁴⁷

Od nedavno, nacionalno Ministarstvo sigurnosti podržava izradu nacionalnog Zakona o oružju. Krajem 2008, Savet ministara Bosne i Hercegovine usvojio je Nacrt zakona o oružju. Ovim nacrtom regulisana je nabavka, posedovanje, sakupljanje, popravljanje, proizvodnja, obeležavanje i promet vatrenog oružja. U ovom zakonu su izgleda po prvi put standardizovane kaznene mere za prekršaje koje trenutno takođe propisuju zakoni entiteta ili

⁴² Vidi medijske izveštaje u uvodnom odeljku.

⁴³ Razgovor sa Natašom Prišlin, Odeljenje za pravne i administrativne poslove, i Damirom Tomašekom, Centar za studije forenzike, Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Zagreb, 23. juni 2009.

⁴⁴ Razgovor sa Idrizom Brkovićem, šefom Odseka za zaštitu i planiranje Ministarstva sigurnosti i Ekremom Suljevićem, stručnjakom za pravna pitanja, Federalna policija, Sarajevo, 6. juli 2009.

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

kantona. Nacrt nacionalnog zakona, međutim, možda nije u potpunosti priznat kao državni zakon, nego se više koristi za usaglašavanje i koordiniranje zakona entiteta i kantona o oružju, svakog ponaosob, u cilju preduzimanja mera na približavanju propisima EU. Ključno obrazloženje za izradu nacionalnog Zakona o oružju je da se obezbedi približavanje domaćih zakona zakonodavstvu EU; jedan od dodatnih razloga je i potreba da se utvrdi jedinstveni pravni okvir za problematiku oružja, koji bi obuhvatio izdavanje dozvola, da se poboljša proces registracije oružja i procedure registracije i identifikacije građana koji poseduju vatreno oružje, uključujući i ovlašćene prodavce. Ove mere bile su namenjene jačanju mera za suzbijanje nelegalne trgovine oružjem i sprečavanje da legalno registrovano oružje uđe na ilegalno tržište oružja u nekoj kasnijoj fazi.⁴⁸ U tekuće aktivnosti Vlade Bosne i Hercegovine i UNDP-a Bosne i Hercegovine na ovom planu spadaju izmene i dopune zakonodavstva o izvozu i uvozu i kontrola kretanja oružja i vojne opreme. Pored toga, od UNDP-a je traženo da pruži tehničku pomoć u cilju utvrđivanja centralnog registra za izvoz i uvoz oružja, razmenu informacija o posedovanju oružja i kontrolu kretanja oružja.⁴⁹

Analiza zakona o vatrenom oružju koja sledi uzela je za primer zakonodavstvo o oružju Republike Srpske, dva kantona Federacije Bosne i Hercegovine (Kanton Sarajevo i Zapadnohercegovački kanton) i Brčko distrikta.

Kratak pregled primera zakonodavstva u Bosni i Hercegovini koji se odnose na konvertibilno oružje iz analize.

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon o oružju i municiji, Brčko distrikt	Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine br. 17/02; 23/03; 35/05	2002.
Zakon o oružju i municiji, Republika Srpska	Službeni glasnik Republike Srpske br. 70/07; 24/09	17. juli 2007; 11. mart 2009.
Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Kanton Sarajevo	Službeni glasnik Kantona Sarajevo br. 38/07; 43/08	28. novembar 2007.
Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton	Službeni glasnik Zapadno-hercegovačkog kantona, br. 4/01; 5/08	30. mart 2001; 31. mart 2008.
Zakon o proizvodnji oružja i vojne opreme	Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 09/04	2004.
Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije	Službeni glasnik BiH, br.21/03	2003.
Nacrt Zakona o oružju	Nacrt zakona koji donosi Savet ministara Bosne i Hercegovine	2008.

Konvertibilno oružje

Izveštaji pokazuju da postoji problem vezan za nedostatak konzistentnosti među definicijama vatrenog oružja i raznih tipova vatrenog oružja administrativnih odseka Bosne i Hercegovine. Ovo važi jednako za konvertibilno kao za ostale tipove vatrenog oružja.⁵⁰

U svim definicijama „vatrenog oružja“ u proučenom zakonodavstvu navodi se da oružje mora biti u stanju da ispaljuje projektil. U definicijama zakona koje smo proučili nije bilo konvertibilnog oružja. Najčešći tipovi konvertibilnog oružja (oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa i koje ispaljuje lažnu municiju) nisu dosledno regulisani u različitim jurisdikcijama. Zakoni u Republici Srpskoj, Zapadno-hercegovačkom kantonu i Kantonu Sarajevo obuhvataju oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa u svojim definicijama i daju specifičan opis ovog oružja. Sa druge strane, mada Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta nema definiciju ovog oružja u

⁴⁸ Bosna i Hercegovina, Ministarstvo sigurnosti, Zakon o oružju, prvi put na državnom nivou, Sarajevo, 16. decembar 2008, http://www.msb.gov.ba/home/index.php?option=com_content&task=view&id=254, pristupljeno 6. jula 2009.

⁴⁹ Emailovi od Amne Berbić, vođe klastera za sigurnost ljudi, UNDP Bosna i Hercegovina, 16. juni i 20. avgust 2009.

⁵⁰ Op. cit. Razgovor, Ministarstvo sigurnosti, Federalna policija, 6. juli 2009.

okviru kategorije naoružanja, zakon Brčko distrikta zabranjuje nabavku i posedovanje gasnog oružja.⁵¹ Oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa je zabranjeno u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo i Brčko distriktu. U Zapadno-hercegovačkom kantonu zakon dozvoljava kupovinu gasnog oružja, ali samo uz dozvolu.⁵² Ove odredbe su u skladu sa propisima EU izloženim u Direktivi 2008/51/EZ.

Prema zakonu Zapadno-hercegovačkog kantona signalno i oružje za uzbuñivanje izuzeto je od obaveze registracije i dobijanja dozvole ako je pravilno obeleženo prema zakonu. Imitacije oružja su takođe izuzete od ovih obaveza, ali zakon propisuje da one ne smeju biti u stanju da se modifikuju tako da ispaljuju municiju.⁵³

U proučenim zakonima entiteta ili kantona ne postoje jasne kategorije startnih ili pištolja i revolvera za uzbuñivanje koji ispaljuju lažnu municiju. Oni se ne mogu lako uklopiti u definicije signalnog oružja iz zakona. Sredstva koja služe za signalizaciju definisana su kao oružje koje pod pritiskom gasne materije izbacuje sredstvo koje proizvodi zvučni signal; ovo nije precizan opis pištolja koji ispaljuju lažnu municiju, i kod kojih se oslobađaju samo gasovi municije u cilju proizvodnje zvuka.

Obeležavanje i praćenje

Obeležavanje vatrenog oružja regulisano je nacionalnim zakonima, kao i zakonima entiteta i kantona. Evidencija o kupovini i posedovanju vatrenog oružja ne vodi se iz centra nego samo na nivou entiteta u Republici Srpskoj i u bazama podataka pojedinačnih kantona Federacije BiH. Ne postoji trenutno baza podataka koja omogućava razmenu informacija između entiteta, administracija na nivou distrikta i države, i stoga je teško ili nemoguće u svakom trenutku povezati neki komad oružja sa njegovim vlasnikom, što je cilj Direktive 2008/51/EZ.

Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije Bosne i Hercegovine primenjuje se na nacionalnom nivou.⁵⁴ Ovaj zakon propisuje da vatreno oružje podlaže ispitivanju, žigosanju i obeležavanju ako je proizvedeno u Bosni i Hercegovini ili se uvozi ili na drugi način prenosi iz inostranstva, izuzev ako već nije testirano i obeleženo na odgovarajući način.⁵⁵ Dozvole za nošenje i posedovanje vatrenog oružja, kao što propisuju propisi entiteta, mogu se jedino izdavati za „vatreno oružje i ubojna sredstva“ koja su žigosana prema ovom zakonu.⁵⁶ Vatreno oružje sa modifikacijama koje su izmenile njegove glavne komponente takođe podleže žigosanju i ispitivanju.⁵⁷ „Vatreno oružje“ po definiciji shodno ovom zakonu jesu svi pištolji i revolveri koji ispaljuju ili mogu ispaljivati metak ili projektele.⁵⁸ Međutim, prema članu 3. ovog zakona ovde spada i kategorija „sredstava“ koja koriste energiju oslobađanja eksplozivnih gasova ali koja ne ispaljuju metke, kao što su pištolji koji izbacuju patrone suzavca, startno i signalno oružje.⁵⁹ Oznake na oružju sadrže datum proizvodnje i neke karakteristike oružja.⁶⁰

U skladu sa odredbama Zakona o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije, Brčko distrikt posebno zabranjuje nabavku, posedovanje i nošenje vatrenog oružja bez oznaka, uključujući i oznake kalibra i serijski broj.⁶¹ Kupci vatrenog oružja zadržavaju kopiju odobrenja za nabavku oružja i moraju obavestiti policiju Distrikta u roku od pet dana od dana kupovine. Prodavci moraju voditi evidenciju o vatrenom oružju koje je

⁵¹ Brčko Distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 10.

⁵² Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 13.

⁵³ *Ibid.*, član 35.

⁵⁴ Osim toga, kao podzakonski akt uz ovaj zakon donesena je 'Uredba za proceduru ispitivanja, žigosanja i obeležavanja vatrenog oružja i municije' 2007. godine. Vidi Vlada Bosne i Hercegovine, izveštaj o sprovođenju Programa aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem (SALW) u svim njegovim aspektima (2008), <http://disarmament.un.org/cab/bms3/1BMS3Pages/1NationalReports/Bosnia%20and%20Herzegovina.doc>, pristupljeno 15. maja 2009.

⁵⁵ 'Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije,' član 1.

⁵⁶ *Ibid.*, član 5.

⁵⁷ *Ibid.*, član 2.

⁵⁸ *Ibid.*, član 1.

⁵⁹ *Ibid.*, član 3.

⁶⁰ Vlada Bosne i Hercegovine, razmena informacija o lakom i malokalibarskom oružju za 2006, Sarajevo, juni 2006, <http://disarmament.un.org/cab/Markingandtracing/NationalMarkingPractices/BosniaandHerzegovina.pdf>, pristupljeno 15. maja 2009.

⁶¹ Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 10.

kupljeno i prodato u knjizi u kojoj je oružje podjeljeno na tipove.⁶² Od pravnih lica koja popravljaju ili modifikuju oružje ne traži se da vode evidenciju, ali moraju dostavljati evidenciju o popravljenom i modifikovanom vatrenom oružju policiji distrikta koristeći zvanične obrasce podnošenja izveštaja.⁶³

Republika Srpska takođe zahteva da se samo obeleženo vatreno oružje može kupovati ili popravljati.⁶⁴ Kako državni tako i privatni organi, uključujući i one koji se bave skladištenjem, proizvodnjom ili prodajom oružja, moraju da vode evidenciju o vatrenom oružju.⁶⁵ Preduzeća i prodavnice koji imaju dozvolu za trgovinu oružjem moraju voditi evidenciju o kupljenom i prodavanom vatrenom i drugom oružju.⁶⁶

Prema zakonu Kantona Sarajevo, ovlašćena preduzeća moraju voditi evidenciju o kupljenom i prodatom oružju. Evidencija o prometu vatrenog oružja klasifikovana je po tipovima oružja i mora biti overena od strane policijskih organa vlasti.⁶⁷ Pravna lica ili nezavisne prodavnice koje popravljaju i modifikuju vatreno oružje moraju voditi evidenciju o ovim aktivnostima i o samom vatrenom oružju.⁶⁸ Nadležni policijski organi vlasti imaju potpunu kontrolu nad evidencijom kupljenog ili prodavanog vatrenog oružja kao i popravljenog ili modifikovanog vatrenog oružja.⁶⁹ Povrh toga, član 53. Zakona Kantona Sarajevo propisuje da su državni organi, kao i pravna i fizička lica koja imaju registrovano oružje u zoni Kantona Sarajevo, obavezni da omoguće Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo da uzme otiske vatrenog oružja u svrhe mehaničkog praćenja i da unesu uzorak u svoju evidenciju.⁷⁰

Zapadno-hercegovački kanton zahteva jedino da sve vatreno oružje bude obeleženo kako bi se mogla dozvoliti kupovina istog.⁷¹

Izdavanje dozvola

Propisi o izdavanju dozvola za vatreno oružje nisu dosledno primenjivani širom Bosne i Hercegovine, niti se može pristupiti podacima o dozvoli izvan jurisdikcije u kojoj je vlasnik oružja ili vatrenog oružja registrovan. U celini uzev, proučeno zakonodavstvo ispunjava minimalne standarde što se tiče zahteva za proverom da li je lice osuđivano i proverom karaktera prema odredbi Direktive 2008/51/EZ, ali ovi zakoni ne zahtevaju redovnu procenu ispunjenosti uslova za dobijanje dozvola shodno Direktivi 2008/51/EZ.

Zakoni Zapadno-hercegovačkog kantona i Brčko distrikta izdaju samo odobrenja za dozvole za fizička lica koja su punoletna i neosuđivana za bilo koje krivično delo i protiv kojih se ne vodi istraga, uključujući i skorije ili ponavljane prekršaje uznemiravanja javnog reda.⁷²

U Kantonu Sarajevo potrebne su dozvole za sve tipove oružja.⁷³ Dozvole se mogu izdati jedino licima koja imaju više od 18 godina i koja nisu osuđivana za krivična dela ili prekršaje uznemiravanja javnog reda (ne računajući saobraćajne prekršaje) i kojima je urađena procena karaktera po pitanju zloupotrebe alkohola i narkotika, porodičnih poremećaja i ostalih faktora koji bi mogli voditi zloupotrebi oružja.⁷⁴

⁶² *Ibid.*, član 52 i 53.

⁶³ Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 58.

⁶⁴ Republika Srpska, 'Zakon o oružju i municiji', član 14.

⁶⁵ *Ibid.*, član 42 i član 43.

⁶⁶ *Ibid.*, član 36 i član 37.

⁶⁷ Kanton Sarajevo, 'Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije', član 44.

⁶⁸ *Ibid.*, član 49.

⁶⁹ *Ibid.*, član 50.

⁷⁰ *Ibid.*, član 53.

⁷¹ Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 29.

⁷² Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 16; Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 17; Republika Srpska, 'Zakon o oružju i municiji', član 10.

⁷³ Kanton Sarajevo, 'Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije', član 11.

⁷⁴ *Ibid.*, član 20.

Prodavci

U Bosni i Hercegovini prodavci oružja, uključujući i preduzeća koja proizvode i popravljaju vatreno oružje moraju imati dozvolu prema propisima Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa (MSTEO), koje sprovodi kontrolu nad proizvodnjom oružja na državnom nivou. Fabrike koje proizvode oružje treba da budu registrovane kod MSTEO u centralizovanom registru na nivou države. Ministarstva industrije entiteta nadležna su za praćenje fabrika za proizvodnju oružja. Procedure za izdavanje dozvola za proizvodnju oružja regulisane su podzakonskim aktima i na nivou države i na nivou entiteta.⁷⁵

U Brčko distriktu prodavci se kao takvi moraju registrovati kod Policije Distrikta i moraju voditi evidenciju. Prodavci podlažu istim zahtevima za proverom krivičnog dosijea kao i imaoци dozvole za vatreno oružje.⁷⁶

Republika Srpska zahteva da, ako neko preduzeće želi da dobije dozvolu za trgovinu oružjem, vlasnik preduzeća i lice koje je direktno odgovorno za oružje moraju ispunjavati iste kriterijume vezane za proveru karaktera i krivičnog dosijea kao i svi imaoци dozvole za vatreno oružje. Ovlašćeni prodavci mogu prodavati oružje i njegove delove samo licima koja imaju zakonska ovlašćenja. Povrh toga, za trgovinu vatrenim oružjem ili njegovim delovima između pravnih lica potreban je jedinstven tip ovlašćenja.⁷⁷

U Kantonu Sarajevo samo ovlašćenim preduzećima je dozvoljeno da se bave trgovinom ili popravkom vatrenog oružja. Popravku i modifikacije na vatrenom oružju mogu vršiti samo odrasla lica koja ispunjavaju uslove za dobijanje dozvole za vatreno oružje.⁷⁸ U Zapadno-hercegovačkom kantonu prodavci vatrenog oružja iz preduzeća koja se bave proizvodnjom oružja moraju ispunjavati odredbe vezane za dobijanje dozvole za oružje kao i procedure bezbednosti, skladištenja i transporta za sve oružje kojim rukuju.⁷⁹ Privatnim firmama koje vrše popravku i modifikacije potrebno je odobrenje i moraju ispunjavati iste zakonske odredbe kao i proizvođači vatrenog oružja.⁸⁰

Modifikacija

Prema nacionalnim propisima, vatreno oružje koje je modifikovano tako da su mu izmenjene glavne komponente mora biti testirano i žigosano, kao što smo spomenuli u odeljku o obeležavanju i praćenju.⁸¹

Ovlašćena preduzeća u Brčko distriktu mogu popravljati i modifikovati samo ono oružje za koje je izdata dozvola.⁸² Preduslov je isti kao i u slučaju modifikacije oružja u Kantonu Sarajevo, koji takođe ima stroge propise o nabavci i menjanju glavnih delova oružja.⁸³

Republika Srpska takođe propisuje da preduzeća ili prodavnice koje popravljaju i modifikuju oružje mogu jedino prihvatiti vatreno oružje koje ima dozvolu za registraciju. Preduzeća koja vrše modifikacije na vatrenom oružju moraju pismenim putem informisati nadležni organ u roku od 48 sati o svakoj modifikaciji koju su izvršili. Detalji modifikacije se potom unose u dozvolu za oružje u datom slučaju.⁸⁴

Zapadno-hercegovački kanton pravi razliku između popravljanja oružja koje se sastoji u ispravljanju grešaka i zameni originalnih delova, i modifikacije oružja koja podrazumeva skraćivanje vatrenog oružja, modifikaciju

⁷⁵ Prodavci su regulisani u skladu sa 'Zakonom o proizvodnji oružja i vojne opreme'. Vidi, Vlada Bosne i Hercegovine, razmena informacija o lakom i malokalibarskom oružju za 2006, Sarajevo, juni 2006, <http://disarmament.un.org/cab/Markingandtracing/NationalMarkingPractices/BosniaandHerzegovina.pdf>, pristupljeno 15. maja 2009.

⁷⁶ Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 16; Zapadnohercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 17 i član 51.

⁷⁷ Republika Srpska, 'Zakon o oružju i municiji', član 36 i član 37.

⁷⁸ Sarajevo kanton, 'Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije', član 42 i član 47.

⁷⁹ Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 56.

⁸⁰ *Ibid.*, član 60.

⁸¹ 'Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije', član 2.

⁸² Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 57.

⁸³ Sarajevo kanton, 'Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije', član 48 i član 8.

⁸⁴ Republika Srpska, 'Zakon o oružju i municiji', član 41.

drugih tipova oružja, zamenu ili instalaciju neoriginalnih glavnih delova i sve druge procese koji mogu uticati na funkcionalne ili tehničke osobine nekog oružja.⁸⁵ Samo registrovano vatreno oružje može se popravljati ili modifikovati. Modifikovano oružje mora se testirati i obeležiti na odgovarajući način. Modifikacije koje menjaju kalibar ili tehničko/balističke karakteristike vatrenog oružja moraju se prijaviti nadležnim organima u roku od osam dana.⁸⁶

Transfer

Međunarodni promet oružja regulisan je Zakonom o uvozu i izvozu oružja i vojne opreme i kontroli uvoza i izvoza robe dvostruke namene, kao i podzakonskim aktima.⁸⁷ Zakon iz 2003. godine, izmenjen i dopunjen 2005. utvrđuje uslove za međunarodni promet oružja na državnom nivou. Svi organi koji se bave uvozom, izvozom, tranzitom ili posredovanjem u prometu oružja moraju se registrovati pri MSTEEO i tražiti dozvolu za aktivnosti prenosa kako oružja koje ulazi u zemlju tako i onog koje izlazi van državnih granica Bosne i Hercegovine.⁸⁸ U Bosni i Hercegovini, međutim, nošenje, transport i promet vatrenog oružja regulisani su zakonodavstvom entiteta i kantona. Ovi zakoni nisu dosledni u celoj zemlji i mogu uticati na lokalne jurisdikcije tih entiteta i kantona.⁸⁹

Prema zakonu Brčko distrikta, za transport oružja potrebno je odobrenje koje izdaje Policijski Distrikt.⁹⁰

Republika Srpska zahteva ovlašćenje za prevoz oružja, delova oružja, kao i da pošiljalac dostavi detalje o tipu oružja, količini i destinaciji.⁹¹

U Kantonu Sarajevo transport vatrenog oružja regulisan je u skladu sa zahtevima za nošenje oružja u kontekstu profesionalnih potreba i kao i sa specifikacijom o imaoocu dozvole za oružje.⁹²

Zakon Zapadno-hercegovačkog kantona propisuje da je za transport oružja potrebna dozvola koju izdaje policija na mestu polaska, i da se o tome moraju dostaviti informacije o modelu i kalibru, kao i lični podaci i podaci o destinaciji. Prevoz manjih količina oružja za potrebe fizičkih lica, međutim, ne zahteva odobrenje.⁹³ Ovaj generalni izuzetak može loše uticati na efikasnost zakona kada je u pitanju transfer konvertibilnog oružja.

Kaznene mere

Kaznene mere za kršenje zakona o vatrenom oružju razlikuju se između različitih zakona na snazi širom države Bosne i Hercegovine. Nedoslednost kaznenih mera ometa efikasnu kontrolu krivičnih dela vezanih za vatreno oružje, a ova nepoklapanja logično se odnose i na nelegalno prepravljavanje ili promet oružja. Navodno, lica koja čine krivična dela nelegalne modifikacije ili distribucije mogu da izaberu sud gde se primenjuju najniže kazne za određene vidove kršenja zakona o vatrenom oružju, ili gde su zakoni zastareli.⁹⁴

⁸⁵ Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 60.

⁸⁶ *Ibid.*, član 61.

⁸⁷ Za više informacija vidi 'Analiza nacionalnog zakonodavstva o izvozu i prometu oružja na zapadnom Balkanu,' (SEESAC-Saferworld 2008) str. 17-19.

⁸⁸ Vlada Bosne i Hercegovine, 'Sistem izvozne kontrole u Bosni i Hercegovini, Osmo godišnja međunarodna konferencija o izvoznoj kontroli 06 - 08 mart 2007, Bukurešt, Rumunija,' http://www.exportcontrol.org/library/conferences/1379/BOSNIA_-_export_control.pdf, pristupljeno 06. jula 2009.

⁸⁹ *Op. cit.* Razgovor, Ministarstvo sigurnosti, Federalna policija, 6. juli 2009.

⁹⁰ Brčko distrikt, 'Zakon o oružju i municiji', član 59.

⁹¹ Republika Srpska, 'Zakon o oružju i municiji', član 38.

⁹² Sarajevo kanton, 'Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije', član 31.

⁹³ Zapadno-hercegovački kanton, 'Zakon o oružju', član 63 i član 64.

⁹⁴ *Op. cit.* Ministarstvo sigurnosti, Federalna policija, 6. juli 2009.

Preporuke

- Definisati i regulisati konvertibilno oružje na dosledan način u celokupnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine.
- Zahtevati odgovarajući nacionalni centralizovani sistem ili sistem za lak pristup podacima o vatrenom oružju u cilju povezivanja oružja sa njegovim vlasnikom u bilo kojem trenutku.
- Učiniti sve relevantne podatke dostupnim odgovarajućim organima vlasti širom Bosne i Hercegovine, uključujući i podatke o krivičnim delima vezanim za vatreno oružje i drugim kriminalnim aktivnostima čiji je ishod zabrana izdavanja dozvole za vatreno oružje.
- Izmeniti kaznene mere za prekršaje vezane za vatreno oružje tako da budu dosledne, sa posebnim akcentom na kaznene mere za fizička i pravna lica koja se bave proizvodnjom i prepravkom vatrenog oružja u svrhe organizovanog kriminala, za razliku od ostalih slučajeva kršenja zakona koji se odnose na nezakonitu modifikaciju oružja.

Rezime primera zakona u Bosni i Hercegovini i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	U celini uzev, u definicijama 'vatrenog oružja' ne pominje se 'konvertibilno' oružje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 4. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 3. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 4. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 3, član 4. i član 6.
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ne postoji definicija gasnog oružja 2. Gasno oružje je definisano kao 'oružje' 3. Gasno oružje je definisano kao 'oružje' 4. Gasno oružje je definisano kao 'oružje' <p>U zakonima ne postoje jasne kategorije za startne ili pištolje i revolvere za uzbuñjivanje</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 4. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 3. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 4. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 3, član 4. i član 6.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gasno oružje – zabranjeno 2. Gasno oružje – zabranjeno 3. Gasno oružje – zabranjeno 4. Gasno oružje može se nabaviti uz odobrenje, signalno oružje nije regulisano ako je obeleženo <p>Za gasno oružje postoje adekvatne odredbe; u zakonima ne postoje vidljivi propisi koji se odnose na startne ili pištolje i revolvere za uzbuñjivanje</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 10. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 7. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 9. i 14. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 13, član 35.

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Obeležavanje i praćenje	<p>Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onesposobljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oružje se mora obeležiti, prodavci moraju voditi evidenciju i dostavljati je lokalnim organima vlasti u slučaju modifikacije 2. Oružje se mora obeležiti, prodavci moraju voditi evidenciju o prodaji 3. Prodavci vode evidenciju 4. Oružje mora biti obeleženo <ol style="list-style-type: none"> A) Širom zemlje vatreno oružje podlaže ispitivanju, žigosanju i obeležavanju ako je proizvedeno u Bosni i Hercegovini ili uvezeno ili na neki drugi način doneto iz inostranstva, osim ako već nije na odgovarajući način testirano i obeleženo; „sredstva“ koja koriste energiju oslobađanja eksplozivnih gasova ali koja ne ispaljuju metke, kao što su pištolji koji izbacuju patrone suzavca, startno i signalno oružje takođe moraju biti obeležena 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, članovi 10, 52, 53 i 58. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, članovi 14, 42, 43, 36. i 37. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 44, 49, 50. i 53. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 29. <ol style="list-style-type: none"> A) Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije Bosne i Hercegovine
Izdavanje dozvola	<p>Član 5.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zahtev da kandidat bude punoletan, da nije osuđivan i da protiv njega nije podignuta optužnica 2. Zahtev da kandidat bude punoletan, da nije osuđivan i da protiv njega nije podignuta optužnica 3. Zahtev da kandidat bude punoletan, da nije osuđivan i da protiv njega nije podignuta optužnica, procena karaktera, uključujući zloupotrebu alkohola ili supstanci ili narušeni porodični odnosi 4. Zahtev da kandidat bude punoletan, da nije osuđivan i da protiv njega nije podignuta optužnica 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 16. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 10. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 20. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 17.

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prodavci moraju biti registrovani pri Policiji Distrikta prema istim uslovima kao i imaoci dozvola za vatreno oružje 2. Isti kriterijumi provere karaktera i krivičnog dosijea kao i za druge vlasnike vatrenog oružja; Za trgovinu vatrenim oružjem između pravnih lica potrebno je posebno ovlašćenje 3. Odrasli koji ispunjavaju uslove za izdavanje dozvola za oružje 4. Poštuju odredbe koje se odnose na izdavanje dozvole za vatreno oružje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 16, 17. i 51. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 36. i 37. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 42. i 47. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 56. i 60.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trgovci mogu jedino popravljati i modifikovati legalno oružje 2. Trgovci mogu jedino prihvatiti oružje koje ima oružni list. 3. Može se popravljati i modifikovati samo legalno oružje- strogi propisi o izmeni glavnih delova oružja. 4. Samo registrovano oružje može se popravljati ili modifikovati; takođe, pravi se razlika između popravke i modifikacije oružja uključujući skraćivanje oružja i zamenu ne-originalnih glavnih delova <ol style="list-style-type: none"> A) Vatreno oružje koje je modifikovano tako da su mu izmenjene glavne komponente mora se ispitivati i žigosati 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 57. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 41. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 8, član 48. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 60. i član 61. <ol style="list-style-type: none"> A) Zakon o ispitivanju, žigosanju i obeležavanju vatrenog oružja i municije Bosne i Hercegovine, član 2.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III	Nije ustanovljeno	Nije primenjivo

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Transfer	Članovi 11. i 12.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odobrenje transfera kroz teritoriju koje izdaje Policija Distrikta. 2. Ovlašćenje za prevoz oružja, delova oružja, uključujući i podatke o pošiljaocu ili tipu oružja, količini i destinaciji 3. Reguliše se u skladu sa uslovima za dobijanje dozvole za nošenje oružja u kontekstu profesionalnih potreba 4. Potrebna je dozvola koju izdaje policija na mestu polaska, i moraju se dostaviti detalji kao što je model i kalibar, kao i lični podaci i destinacija. Za male količine oružja koje se prevozi nije potrebno odobrenje <ol style="list-style-type: none"> A) Potrebna je dozvola za premeštanje oružja i prilikom ulaska i izlaska iz zemlje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 59. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 38. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 31. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton, član 63. i član 64. <p>A) Zakon o uvozu i izvozu oružja i vojne opreme i kontroli uvoza i izvoza robe dvostruke namene i podzakonski akti</p>
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	<ol style="list-style-type: none"> 1. Novčane kazne do 20.000 KM 2. Novčane kazne do 12.000 KM 3. Novčane kazne do 15.000 KM 4. Novčane kazne do 5.000 KM i zatvorske kazne do 60 dana <p>Kaznene mere na nivou države su nedosledne</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o oružju i municiji Brčko distrikta, član 65, 65. i 66. 2. Zakon o oružju i municiji Republike Srpske, član 46; član 50. 3. Zakon o nabavci, posedovanju i nošenju oružja i municije, Sarajevo Kanton, član 54. do 57. 4. Zakon o oružju, Zapadno-hercegovački kanton

Hrvatska

Uvod

Konvertibilno oružje se smatra ozbiljnim problemom u Hrvatskoj. Prema informacijama koje smo dobili od stručnjaka za oružje, pištolji koji ispaljuju bojevu municiju a koji su nezakonito proizvedeni od gasnog oružja polako ulaze na crno tržište i nadležni organi vlasti ih pronalaze skoro svaki dan. Distribuciju prepravljelog oružja u Hrvatskoj uglavnom rade organizovane grupe kriminalaca. U Hrvatskoj se prepravljeno oružje koristi u ubistvima, krijumčarenju droge, pljačkama i oružanim sukobima sa policijom. Nezakonito prepravljene gasni pištolji se vrlo retko pronalaze kod ljudi koji nemaju veze sa kriminalom.⁹⁵

Za većinu prepravljelog oružja veruje se da je modifikovano izvan Hrvatske od pištolja i revolvera koji izbacuju patrone suzavca proizvedenih u Turskoj. Smatra se da put nezakonitog transfera prepravljelog oružja ide preko čitavog regiona. Iz perspektive Hrvatske, Bosna i Hercegovina je najveći izvor prepravljelog oružja koje ulazi u zemlju. Određeni indirektni dokazi, međutim, pokazuju da zajednička maršruta krijumčara prepravljelog oružja koje ulazi u Hrvatsku sa Kosova - oblasti pod upravom Ujedinjenih nacija prolazi kroz Srbiju i Bosnu i Hercegovinu pre nego što pređe hrvatsku granicu. Veruje se da se ovim poslom bave dobro povezane kriminalne organizacije. Svi zaplenjeni pištolji i revolveri imali su olučene cevi kako bi se povećala preciznost oružja. Moguće je da se prepravljavanje oružja odvija u fazama za vreme krijumčarskog putovanja.⁹⁶

Hrvatski kriminalci najviše vole prepravljene gasne pištolje jer ih je vrlo teško pratiti do krajnjeg korisnika. Postoje međutim dokazi o poreklu oružja i često je moguće otkriti prvobitnog proizvođača po serijskim brojevima koji su ostali na svom mestu. Na pištoljima se takođe često menja marka i stavljaju se imena popularnih proizvođača oružja tokom procesa prepravke, a pre nego što uđu u zemlju. Na krijumčareno oružje stavljaju se imena poput „Bereta“ i „Zastava“ kako bi se stvorio utisak da su originali, ili možda da bi se dodalo na kredibilitetu oružja u kriminalnim krugovima. Mnogo manje prepravljelog oružja je otkriveno koje je zaista modifikovano u Hrvatskoj u oružje sa bojevom municijom. Prema navodima, ovo oružje je često modifikovano od gasnih pištolja koji su ilegalno nabavljeni ili prokrijumčareni u zemlju, a ne od lokalnih pištolja i revolvera koji izbacuju patrone suzavca.⁹⁷

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Hrvatski Zakon o oružju iz 2007. ima za cilj približavanje nacionalnog zakonodavstva Direktivi Saveta 91/477/EEZ i Protokolu UN o vatrenom oružju.⁹⁸ Ovaj zakon praktično predstavlja liberalizaciju prethodnih propisa u cilju prilagođavanja očekivanjima propisa Evropske unije o oružju. Uprkos popuštanju ograničenja iz prošlosti, hrvatski zakon je u više aspekata stroži od odredbi Direktive 2008/51/EZ.

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon o oružju	Službeni glasnik Republike Hrvatske br. 63/07	6. juni 2007.

Konvertibilno oružje

Hrvatski Zakon o oružju sadrži nekoliko članova koji se odnose na konvertibilno oružje, uključujući i praktičnu definiciju prepravljavanja ili modifikacije oružja. Definicija imitacija oružja jasno stavlja do znanja da se ne radi

⁹⁵ Razgovor sa Natašom Prišlin, Odeljenje za pravne i administrativne poslove, i Damirom Tomašekom, Centar za studije forenzike, Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Zagreb, 23. juni 2009.

⁹⁶ *Ibid.*

⁹⁷ *Ibid.*

⁹⁸ Republika Hrvatska, Integralni godišnji nacionalni izveštaj u skladu sa Rezolucijom 62/47 Generalne skupštine UN – Program aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem, i Izveštaj o sprovođenju međunarodnog instrumenta u cilju pomoći državama da identifikuju i prate, pravovremeno i pouzdano, nelegalno lako i malokalibarsko oružje, 2008, <http://disarmament.un.org/cab/bms3/RoCroatia%20PoA%202008.doc>, pristupljeno 20. maja 2009.

o oružju koje bi se moglo iskoristiti ili modifikovati tako da može da ispaljuje municiju.⁹⁹ Član 3. Zakona o oružju u svojoj definiciji oružja kao svake naprave „izrađene ili prilagođene“ za ispaljivanje metaka odnosi se na nesmrtonosno oružje prepravljeno tako da može ispaljivati bojevu municiju. U hrvatskom zakonu, međutim, u okviru definicije „vatrenog oružja“ ne pominje se nigde konvertibilno oružje na način kako se to čini u Direktivi 2008/51/EZ.¹⁰⁰

Pištolji koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa, od kojih se neki mogu prepravljati, mogu se kupiti u Hrvatskoj i zakonski su regulisani. Oni su klasifikovani kao oružje kategorije C prema važećim hrvatskim zakonima o oružju. Ove pištolje mogu kupiti samo punoletna lica, a podaci o prodavcu, kupcu i serijskom broju oružja se registruju. Svi podaci registracije se drže u istoj centralizovanoj bazi podataka u kojoj se nalaze i podaci o drugom vatrenom oružju. Startni ili pištolji za uzbunjivanje koji ispaljuju samo signalnu municiju mogu se nabaviti na osnovu zakonskog dokumenta, jer se oni mogu klasifikovati kao „oružje koje je namenjeno za uzbunjivanje“ i stoga se ne smatra oružjem prema članu 4. Zakona o oružju. Propisi vezani za uvoznju kontrolu trebalo bi da budu dovoljni da zaustave promet ovih pištolja, ali možda nisu adekvatni da garantuju da neregistrovani konvertibilni startni pištolji neće ulaziti u Hrvatsku.¹⁰¹

Obeležavanje i praćenje

Hrvatska nas je informisala da se vatreno oružje obeležava u skladu sa zahtevima međunarodnog instrumenta. Ovakav vid obeležavanja, uključujući ime i robnu marku proizvođača, zemlju porekla i serijski broj, u skladu je sa zahtevima Direktive 2008/51/EZ.¹⁰² Hrvatska takođe ima zakone koji zahtevaju obeležavanje uvezene robe. Obeležavanje oružja nakon uvoza oznakom koja bi sadržala datum uvoza i zemlju destinacije ne može još uvek da se sprovodi zbog nedostatka kapaciteta i neophodne opreme.¹⁰³

Hrvatska ima centralizovanu bazu podataka o vatrenom oružju kojoj se može pristupiti iz bilo koje lokacije u zemlji. Ova baza podataka ima posebne rubrike u kojima se beleže podaci o oružju, dozvolama vlasnika i o licima koja proizvode ili popravljaju oružje. Evidencija u bazi podataka se novelira u slučaju da se oružje zapleni, onesposobi ili vlasnik oružja umre. Sve informacije iz baze podataka se čuvaju neograničeno vreme.¹⁰⁴

Podaci i specifikacije vezane za sve zaplenjeno prepravljeno oružje se beleže pre nego što se oružje uništi. U Hrvatskoj postoje dve balističke baze podataka, od kojih jedna samo beleži oznake na čaurama metaka. Posebno je teško identifikovati metke i čaure prepravljano gasnog oružja, međutim, zbog nepravilnosti amaterskih prepravki. Kada se radi o fabrički proizvedenom oružju, obično je moguće povezati određeni slučaj sa oružjem na osnovu identifikacije obeležja, ali prepravljeno oružje nije rađeno ni po kakvim standardima, i zbog toga ne postoji osnova za njegovu identifikaciju.¹⁰⁵

Izdavanje dozvola

Hrvatski zakon deli oružje na četiri kategorije, na sličan način kao u kategorizaciji vatrenog oružja propisa EU. Kao što je maločas pomenuto, gasni pištolji se često klasifikuju u kategoriju C, što znači dozvoljeno oružje koje se mora registrovati u policiji isključivo preko prodajnog kanala. U cilju približavanja ovih zakona novim propisima EU, one marke oružja koje ispunjavaju kriterijume konvertibilnosti moraće se ponovo klasifikovati u kategoriju B,

⁹⁹ 'Zakon o oružju', član 5, odeljak 30 i odeljak 37.

¹⁰⁰ Član 5(6) Zakona o oružju, „Vatreno oružje su sve vrste naprava iz kojih se pomoću potisnutog djelovanja barutnih plinova izbacuje kroz cijev zrno, kugla, sačma, strelica ili drugi projektil.“

¹⁰¹ *Op. cit.*, Razgovor sa MUP, 23. juni 2009.

¹⁰² Republika Hrvatska, Integralni godišnji nacionalni izveštaj u skladu sa Rezolucijom 62/47 Generalne skupštine UN – Program aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem, i Izveštaj o sprovođenju međunarodnog instrumenta u cilju pomoći državama da identifikuju i prate, pravovremeno i pouzdano, nelegalno lako i malokalibarsko oružje, 2008, <http://disarmament.un.org/cab/bms3/RoCroatia%20PoA%202008.doc>, pristupljeno 20. maja 2009; 'Zakon o oružju', član 71.

¹⁰³ *Op. cit.*, Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009.

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ *Ibid.*

što znači da je za njihovu prodaju i posjedovanje potrebno ovlaštenje.¹⁰⁶ Uslovi za dobijanje dozvole za oružje iz kategorije B su strogi i ispunjavaju kriterijume koji predstavljaju minimalne standarde propisa EU.¹⁰⁷

Prodavci

Prodaju, proizvodnju, popravku ili modifikaciju vatrenog oružja mogu vršiti isključivo preduzeća koja su dobila posebnu dozvolu za to od Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP). Zakon je u skladu sa propisima EU po tome što preduslovi za dobijanje dozvole zahtevaju da odgovorno lice u preduzeću ispunjava iste kriterijume kao i kandidati za dobijanje odobrenja za nabavku oružja iz kategorije B, koji podrazumevaju proveru da li je lice osuđivano i procenu karaktera. Zakon nalaže da policijski inspektori prate kako poslovanje tako i evidenciju preduzeća koja su dobila dozvolu za proizvodnju i/ili popravku, kao što se navodi u članu 87. Zakona o oružju. Ova preduzeća treba da čuvaju evidenciju u neograničenom vremenskom periodu, i da je proslede policiji ako preduzeće prestane sa poslovima trgovine.¹⁰⁸

Povrh uverenja o stručnoj osposobljenosti, radnici sa zanatom puškara ili zaposleni u preduzećima koja se bave proizvodnjom ili popravkom vatrenog oružja moraju dobiti dozvolu od MUP-a prema istim uslovima kao kada se radi o dozvoli za vatreno oružje, koji podaci se beleže u centralnoj bazi podataka na neograničeno vreme. Prema navodima, evidencija o registraciji preduzeća iz namenske industrije može se lako razlikovati od ostale evidencije registrovanih imaoaca dozvola u centralnom registru podataka.¹⁰⁹

Modifikacija

Vatreno oružje koje je proizvedeno ili modifikovano bez dozvole definisano je kao oružje kategorije A, i prema hrvatskom zakonu to je zabranjeno oružje.¹¹⁰ U članu 5. Zakona o oružju data je definicija modifikacije, za razliku od popravke, koja kaže da je to „prilagođavanje oružja drugom streljivu, zamjena ili ugradnja bitnih dijelova oružja i drugi zahvati na oružju kojima se utječe na njegovo funkcioniranje ili na tehnička svojstva“.¹¹¹ Ove modifikacije se mogu vršiti samo u licenciranim radionicama i moraju se registrovati. Nepoštovanje ove odredbe predstavlja prekršaj kažnjiv zakonom. Ove odredbe se primenjuju jednako na modifikaciju nesmrtonosnih pištolja i revolvera kojom se oni pretvaraju u vatreno oružje koje može ispaljivati bojevu municiju.¹¹²

Onesposobljavanje

Prema državnim smernicama rezultat procesa onesposobljavanja može biti ili totalno neupotrebljivo vatreno oružje ili delimično funkcionalno vatreno oružje koje još uvek može ispaljivati manevarsku municiju. Ove smernice sadrže detaljne specifikacije za obe vrste procedura onesposobljavanja. Procedure potpunog onesposobljavanja podrazumevaju kompletno onesposobljavanje ključnih komponenti i po svemu sudeći poštuju standarde propisa EU. Delimično onesposobljeno vatreno oružje koje je modifikovano tako da ispaljuje manevarsku municiju koristi se u filmskoj i pozorišnoj produkciji. Premda ovo oružje ne ispunjava propise EU vezane za onesposobljavanje, ono se generalno nalazi u posedu MUP-a i može se samo pozajmiti pod nadzorom službenika MUP-a.¹¹³ Vatreno oružje koje je u potpunosti onesposobljeno prema specifikacijama regulatornih smernica po hrvatskom zakonu ne smatra se oružjem.¹¹⁴ Onesposobljavanje vatrenog oružje se registruje i detalji se beleže u centralnu bazu podataka o vatrenom oružju. Ono međutim nije obeleženo na način da se može videti da je prethodno bilo onesposobljeno, što nije u skladu sa novim propisima EU.¹¹⁵

¹⁰⁶ 'Zakon o oružju', član 6.

¹⁰⁷ *Ibid.*, član 10; članovi 11 i 12.

¹⁰⁸ *Op. cit.*, Republika Hrvatska, Integralni godišnji nacionalni izveštaj, 2008; 'Zakon o oružju', članovi 61 do 71; član 73 i član 74.

¹⁰⁹ *Op. cit.*, Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009.

¹¹⁰ 'Zakon o oružju', član 6.

¹¹¹ *Ibid.*, član 5.

¹¹² *Op. cit.*, Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009; 'Zakon o oružju', član 73 i član 74.

¹¹³ Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009; 'Zakon o oružju', član 18.

¹¹⁴ 'Zakon o oružju', član 5.

¹¹⁵ *Op. cit.*, Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009.

Transfer

Hrvatska je navela u izveštaju da je za transport oružja van zemlje neophodna dozvola od MUP-a. Potrebno je ispoštovati zahtevne procedure kako bi se organi vlasti u svakoj tranzitnoj zemlji obavestile da će oružje proći kroz njih. Moraju se dostaviti svi relevantni detalji o vlasniku, oružju, maršruti i destinaciji, i moraju se dobiti uvozne ili izvozne dozvole ako se radi o komercijalnom transferu.¹¹⁶ Treba pomenuti i to da hrvatski zakon dozvoljava građanima zemalja članica EU, uz prethodno ovlašćenje, da putuju u Republiku Hrvatsku sa komadom oružja koje je uneto u Evropski pasoš vatrenog oružja, ili iz Hrvatske u neku zemlju članicu EU uz ispravno ovlašćenje i dokumentaciju.¹¹⁷

Hrvatski zakon ne dozvoljava transfer vojnog ili policijskog malokalibarskog oružja u civilne svrhe. Sve otpisano oružje mora se uništiti; u izuzetnim slučajevima može se onesposobiti.¹¹⁸

Kaznene mere

Kaznene mere za kršenje navedenih zakona kada se radi o konvertibilnom oružju, po svemu sudeći, su adekvatne i obeshrabrujuće, kao što zahtevaju novi propisi EU o vatrenom oružju.¹¹⁹ Fizičko lice osuđeno za krivično delo neovlašćene nabavke oružja, posedovanja, proizvodnje, ili prodaje vatrenog oružja, koje drži ili ustupi drugom licu zabranjeno oružje kao napr. prepravljano oružje, može dobiti novčanu kaznu ili do 60 dana zatvora.¹²⁰

Preporuke

- Dodati klauzulu o konvertibilnom oružju hrvatskoj definiciji "vatrenog oružja"; to će povećati efekat drugih zakonskih mera.
- Pobriniti se da vlasništvo nad potencijalno konvertibilnim pištoljima i revolverima koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa bude strože regulisano, kako bi se zakoni približili Direktivi 2008/51/EZ, bilo kategorizacijom ovog oružja u kategoriju B, ako je to moguće, u budućim izmenama i dopunama zakonodavstva o vatrenom oružju, bilo uvođenjem zahteva da se kod ovog tipa oružja moraju proceniti uslovi koji se tiču krivičnog dosijea i karaktera kupca.
- Staviti jači naglasak na obeležavanje pištolja koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa i obezbediti da sve oružje bude dosledno obeleženo, uključujući i pištolje koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa ili druge konvertibilne tipove oružja, povrh toga što se mora promeniti kategorija za ove pištolje koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa, s obzirom na to da aktuelne odredbe zahtevaju od prodavaca da registruju i beleže podatke o prodaji i vlasnicima ovih pištolja.
- Razjasniti hrvatski zakon o klasifikaciji startnih pištolja, naročito u slučaju onih koji se mogu modifikovati tako da ispaljuju metke. Iako se i dalje smatra da oni ne ulaze u definiciju oružja, zaposleni u MUP-u nadležni za uvozne odbore treba da upozore uvozne inspektore na specifična pitanja vezana za prepravljanje, i da makar pomnije prate tipove i količine oružja koje se uvozi.
- Preispitati kaznene mere za prekršaje koji se odnose na izradu i prepravku oružja od strane fizičkih lica kao i prodaju zabranjenog oružja od strane fizičkih lica, u kontekstu nelegalne trgovine prepravljenim oružjem.

¹¹⁶ *Op. cit.*, Republika Hrvatska, Integralni godišnji nacionalni izveštaj, 2008.

¹¹⁷ 'Zakon o oružju', član 62, član 64 i član 65.

¹¹⁸ *Op. cit.* Razgovor sa MUP-om, 23. juni 2009.

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ 'Zakon o oružju', član 91.

Poređenje hrvatskih zakona i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako...	Ne postoji definicija 'konvertibilnog' oružja, ali su definisani gasno oružje i replike; u zakonima se jasno upućuje na modifikaciju	Zakon o oružju, član 3, član 4. i član 5, stav 6 i stav 13; član 18
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	Postoji ekvivalentna kategorija za vatreno oružje kratke cevi	Zakon o oružju, član 6.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Odobrenje je potrebno za vatreno oružje kratke cevi; kupovina gasnih pištolja zahteva samo registraciju a ne odobrenje. Signalno ili oružje za uzbuđivanje može biti izuzeto od registracije	Zakon o oružju, član 25.
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onesposobljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Detaljne odredbe o obeležavanju; one se međutim ne odnose u potpunosti na sve moguće tipove konvertibilnog oružja uključujući i gasno i oružje za uzbuđivanje	Zakon o oružju, član 22; članovi 82-86 'Ispitivanje i obeležavanje vatrenog oružja'
Izdavanje dozvola	Član 5.	Primenjuju se odgovarajući standardi, uključujući i proveru krivičnog dosijea i procenu karaktera	Zakon o oružju, član 10; član 11. i član 12.
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Zakon prevazilazi minimalne kriterijume: izdavanje dozvola i registracija uz prethodnu proveru krivičnog dosijea i karaktera odnosi se kako na vlasnike tako i na radnike	Zakon o oružju, član 5, stav 24. i stav 25; član 72.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Nezakonita modifikacija je jasno regulisana zakonom a nelegalno modifikovano vatreno oružje je smešteno u kategoriju zabranjenog oružja.	Zakon o oružju, član 5; član 6.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III Onesposobljavanjem trajno stavljeno van funkcije...tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Procedure onesposobljavanja omogućavaju prepravku u oružje koje ispaljuje lažnu municiju, ali su strogo kontrolisane	Zakon o oružju, član 4. Dodatne smernice
Transfer	Članovi 11. i 12.	Regulisan na odgovarajući način za većinu vatrenog oružja; nedostaju propisi za signalno oružje	Zakon o oružju, član 73; član 74. i član 76; član 77.
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Novčane i zatvorske kazne primenjuju se na krivična dela prepravke i posedovanja prepravljenog oružja	Član 91.

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija

Uvod

U Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji nisu pronađeni signalni ili pištolji koji izbacuju patrone suzavca, a koji su modifikovani tako da mogu ispaljivati pravu municiju. 2007. i 2008. godine zaplenjeno je više komada gasnog i signalnog oružja, ali ne u značajnim količinama, otprilike 100 komada oružja od oba tipa svake godine. Nije bilo zahteva za dobijanje dozvole za tranzit signalnih ili gasnih pištolja kroz Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju.¹²¹ Veruje se, međutim, da se teritorija Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije koristi za nelegalni transfer konvertibilnog oružja na druge teritorije kako bi potom bilo modifikovano u pištolje i revolvare koji mogu ispaljivati metke.¹²²

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Usvajanje Zakona o oružju u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji 2005. godine, zajedno sa izmenama i dopunama donesenim 2007, bilo je usmereno na približavanje propisima EU, kao i odredbama međunarodnih obaveza uključujući Protokol UN o vatrenom oružju. Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija je uvrstila u svoje regulatorne mere više konkretnih propisa koji uređuju sprovođenje nacionalnih mera kontrole vatrenog oružja.

Rezime osnovnih zakona u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji od značaja za konvertibilno oružje

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon o oružju	Službeni glasnik Makedonije 5/2005	25. januar 2005.
Zakon kojim se menja i dopunjava Zakon o oružju	Službeni glasnik Makedonije 42/2007	28. mart 2007.
Uredba o obrascima evidentiranja oružja i municije	93/2005	2005.
Uredba o prometu oružja i municije preko državne granice	Službeni glasnik Makedonije 51/2007	2007.
Uredba o tipovima oružja koje se može kupiti na osnovu dozvole u svrhe (izrade) određenih tipova oružja pod kategorijama A i D	Službeni glasnik Makedonije 51/2007	2007.
Zakon o ispitivanju i oznakama na različitom vatrenom oružju i municiji	SRM 37/1973	1973.
Pravni vodič za ispitivanje oružja	SRM 78/1973	1973.

Konvertibilno oružje

Pravne mere u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji su više nego adekvatne kada je reč o tipovima vatrenog oružja koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa, koje je zapravo konvertibilno oružje. Gasno oružje je regulisano zakonom kao određena vrsta oružja iz kategorije A, koja je zabranjena u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.¹²³ Pritom, zbog statusa zabranjenog oružja, modifikacija ovakvog oružja ili njihovo prepravljanje tako

¹²¹ Email od Duška Ivanova, Odsek za međunarodnu saradnju, MUP, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, 30. juni 2009.

¹²² Razgovor sa Krenarom Gashijem, Šefom za specijalna istraživanja, Kosovski institut za istraživanja i razvoj politika (KIPRED) i bivšim urednikom BIRN Kosova, 21. maj 2009.

¹²³ 'Zakon o oružju', član 4.

da mogu ispaljivati bojevu municiju predstavljaju nezakonit čin.¹²⁴ Signalni pištolji koji služe za uzbunjivanje klasifikovani su kao „oružje za svetlosno-akustičnu signalizaciju“ i mogu ga kupiti osobe starije od 18 godina, a nabavka podležje davanju izjave policiji.¹²⁵ U definiciji „vatrenog oružja“ Zakona o oružju Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije ne pominje se konvertibilno oružje.¹²⁶

Takođe od značaja za pitanje konvertibilnog oružja, mada u manjoj meri, jeste zabrana nošenja vatrenog oružja na javnom mestu, koja se odnosi i na imitacije vatrenog oružja.¹²⁷ Premda se imitacije oružja po zakonu ne smatraju oružjem,¹²⁸ ova odredba zabranjuje javno pokazivanje realističnih imitacija oružja. Realistične imitacije bi mogle teoretski gledano da obuhvate i konvertibilno oružje, koje prema definiciji Direktive 2008/51/EZ mora da izgleda kao vatreno oružje, uprkos činjenici da za imitacije oružja, po definiciji Zakona Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije ne sme postojati mogućnost da se koriste kao oružje.

Obeležavanje i praćenje

Da bi ušlo u promet radi prodaje i posedovanja, vatreno oružje – kao i delovi vatrenog oružja, jer se oni po zakonu isto smatraju oružjem – mora biti obeleženo prema propisima vezanim za ispitivanje i obeležavanje vatrenog oružja.¹²⁹ Odredbe vezane za obeležavanje, ako uopšte i postoje, potiču iz starog jugoslovenskog zakonodavstva iz 1972. Međutim, počevši od juna 2009. godine usvojeni su okvirni propisi i trenutno se prilagođavaju nacionalnim kapacitetima za sprovođenje. Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija je instalirala verziju Integralnog sistema za balističku identifikaciju (IBIS), koji je sada potpuno u funkciji. Ovo bi, zajedno sa rigoroznim propisima o obeležavanju i ponovnom beleženju svog registrovanog vatrenog oružja trebalo da omogući bolje sprovođenje zakona koji se odnose na praćenje ovih predmeta.¹³⁰ Ovakav sistematski pristup ima dodatnu važnost za praćenje projektila koji su ispaljeni iz modifikovanog konvertibilnog oružja, koje zahteva više vremena i duži proces eliminacije da bi se identifikovali nego projektili iz komercijalnog proizvedenog vatrenog oružja.

Izdavanje dozvola

Lica koja se žele da dobiju odobrenje za nabavku oružja moraju ispunjavati uslove koji su u skladu sa uslovima iz propisa EU. U ove uslove spada i uverenje da kandidat ne predstavlja opasnost po društvo i da ima valjan razlog za dobijanje vatrenog oružja kao i uverenje o stručnom znanju za rukovanje oružjem i lekarska potvrda.¹³¹ Uslovi koji definišu ko se smatra javnom opasnošću su detaljno opisani u zakonu. To su krivični dosije i procena karaktera, koji se zasnivaju na izveštajima o kršenju javnog reda i mira, zloupotrebi supstanci uključujući alkohol, istorijatu nasilja u porodici i drugim vrstama nasilnog ponašanja.¹³² Zakon takođe propisuje da se vatreno oružje oduzme vlasniku ako se neki od navedenih uslova izmeni.¹³³ U slučaju da određeni tipovi konvertibilnog oružja budu zakonski dostupni u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, a naknadno se klasifikuju prema kategorijama vatrenog oružja EU, uslovi za dobijanje dozvole treba da se prilagode tome.

Prodavci

Samo ovlašćena preduzeća mogu se baviti trgovinom ili popravkom vatrenog oružja. Da bi proizvođači dobili dozvolu potrebna im je saglasnost i od Ministarstva odbrane i od Ministarstva ekonomije.¹³⁴ Ministarstvo

¹²⁴ Razgovor sa Duškom Ivanovim, MUP, 25. juni 2009.

¹²⁵ *Op. cit.* email, MUP, 30. juni 2009 ; ‘Zakon o oružju’, član 2, član 3 i član 4.

¹²⁶ ‘Zakon o oružju’, član 3.

¹²⁷ ‘Zakon o oružju’, član 30.

¹²⁸ *Ibid.*, član 2.

¹²⁹ *Ibid.* član 53.

¹³⁰ *Op. cit.* Razgovor, MUP, 25. juni 2009.

¹³¹ ‘Zakon o oružju’, član 9. i član 16.

¹³² *Ibid.*, član 9. i član 12.

¹³³ *Ibid.* član 42. i član 43.

¹³⁴ *Ibid.* član 46.

unutrašnjih poslova vodi registar ovlašćenih preduzeća.¹³⁵ Vlasnici firmi koje popravljaju vatreno oružje podlažu istim strogim tehničkim uslovima kao i firme koje proizvode vatreno oružje, a koji podlažu verifikaciji od strane specijalnog odbora Ministarstva unutrašnjih poslova.¹³⁶ Sva lica koja proizvode, rade u proizvodnji, popravljaju ili rukuju oružjem u bilo kojem segmentu svog posla moraju da ispune uslove za dobijanje dozvole za vatreno oružje i da prođu test bezbednosne procene. Podaci registracije se skladište pri MUP-u.¹³⁷

Modifikacija

Prema zakonima u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, ovlašćeni prodavci mogu popravljati samo registrovano vatreno oružje. Ovaj propis onemogućava da se neregulisani tipovi konvertibilnog oružja profesionalno modifikuju izvan granica zakona. Nadalje, sistem strogo kontroliše prirodu popravke. Nije dozvoljena nikakva modifikacija koja bi promenila prirodu ili kategoriju vatrenog oružja. Jasno su definisani parametri onoga što se smatra popravkom, za razliku od modifikacije ili prepravke.¹³⁸ Da bi obezbedili da svaka popravka bude po zakonu i bezbedna, svaki put kada se popravja oružje izdaje se sertifikat na kojem se navode svi relevantni podaci, kao i podaci o tome koji delovi vatrenog oružja su menjani, zajedno sa serijskim brojevima. Povrh toga potrebno je predati na proveru dva metka iz popavljenog oružja.¹³⁹

Onesposobljavanje

Vatreno oružje koje je trajno onesposobljeno po zakonu se ne smatra oružjem.¹⁴⁰ Formulacija je slična odredbi Direktive 2008/51/EZ, ali nisu date specifikacije o tome kako će pružaoci usluga deaktivacije obezbediti da se onesposobljeno oružje ne može ni na koji način ponovo aktivirati.

Transfer

Zakon o vatrenom oružju sadrži širok dijapazon konkretnih odredbi vezanih za izdavanje ovlašćenja za transfer ili tranzit vatrenog oružja preko granice za različite kategorije građana i stranaca, uključujući i rezidente i nerezidente iz obe ove grupe. Posebni propisi se odnose na uslove koji treba da ispunjavaju lovci i sportski strelci.¹⁴¹ Zakon takođe predviđa i regulisanje budućih zahteva za članstvo u Evropskoj uniji uključivanjem zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnji promet vatrenog oružja.¹⁴² Ove odredbe će stupiti na snagu tek nakon ulaska Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije u EU.¹⁴³

Kaznene mere

Kaznene mere za kršenje relevantnih zakona izmenjene su i dopunjene 2007. i obuhvataju novelirane sume u evrima. Povrh toga, prekršiocima se zabranjuje da se bave proizvodnjom, popravkom ili trgovinom oružjem u periodu od godinu dana.¹⁴⁴

¹³⁵ Email od Duška Ivanova, Odsek za međunarodnu saradnju, MUP, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, 5. avgust 2009; Vidi takođe Vlada Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Izveštaj o sprovođenju Programa aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem (SALW) u svim njegovim aspektima (2008), <http://disarmament.un.org/cab/bms3/TFYR%20of%20Macedonia.pdf>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹³⁶ 'Zakon o oružju', član 52. i član 47.

¹³⁷ *Ibid.* član 50; Op. cit. Razgovor, MUP, 25. juni 2009.

¹³⁸ 'Zakon o oružju', član 46. i član 49.

¹³⁹ Op. cit. Razgovor, MUP, 25. juni 2009.

¹⁴⁰ 'Zakon o oružju', član 2.

¹⁴¹ *Ibid.*, članovi 61. do 71.

¹⁴² *Ibid.*, članovi 72, 73. i 74.

¹⁴³ *Ibid.*, član 88.

¹⁴⁴ *Ibid.*, član 79.

Preporuke

- Iskoristiti priliku kao što je regionalni forum u cilju razmene informacija sa drugim zemljama iz regiona o kontroli i obeležavanju konvertibilnog oružja u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.
- Proučiti kaznene mere i obezbediti da kazne za fizička kao i za pravna lica, koja počine krivično delo sa upotrebom oružja posebno u kontekstu aktivnosti organizovanog kriminala budu adekvatne i obeshrabrujuće.

Poređenje zakona Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	Ne postoji definicija konvertibilnog oružja kao vatrenog oružja; gasno oružje, međutim, jeste definisano, a pištolji za uzbunjivanje regulisani su kao signalno oružje	Zakon o oružju iz 2005. sa izmenama i dopunama iz 2007. Član 2; član 3; član 4.
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	Zakon je u skladu sa minimalnim kriterijumima: gasno oružje je zabranjeno; signalno oružje podleže odobrenju i dozvoli	Zakon o oružju, član 4. i član 6.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Za vatreno oružje kratke cevi potrebno je odobrenje i dozvola	Zakon o oružju, član 4.
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onesposobljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Postoje odgovarajući propisi, ali su zastareli; u toku je izrada novog zakona o obeležavanju i praćenju	Zakon o oružju, član 53.
Izdavanje dozvola	Član 5.	Potrebna je provera krivičnog dosijea i procena karaktera	Zakon o oružju, član 9, član 12, član 16, član 22, član 42 i član 43.
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Potvrda o izvršenom bezbednosnom pregledu, provera krivičnog dosijea i procena karaktera za sva lica koja su fizička radna snaga u procesu proizvodnje, popravke, ili koja u bilo kojem delu posla rukuju vatrenim oružjem	Zakon o oružju, član 49, član 50. i član 51.

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Nije moguće ozbiljnije modifikovati vatreno oružje; za popravljeno oružje izdaje se sertifikat i vodi se evidencija o tome	Zakon o oružju, član 50.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III Onesposobljavanjem trajno stavljeno van funkcije... tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Vatreno oružje koje je trajno stavljeno van funkcije nije klasifikovano kao oružje	Zakon o oružju, član 2.
Transfer	Član 11. i 12.	Detaljne odredbe o transferu i nošenju vatrenog oružja	Zakon o oružju, članovi 61. do 71.
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Izmene i dopune kaznenih mera iz 2001. podrazumevaju nove novčane kazne za prekršaje	Zakon o oružju, član 79.

Crna Gora

Uvod

Crnoj Gori značajno nedostaju odredbe koje se odnose na regionalnu opasnost prouzrokovanu legalnom nabavkom konvertibilnog oružja, njegovom naknadnom nelegalnom modifikacijom i nelegalnom distribucijom, kao i trgovinom pravim oružjem u koje se ono prepravlja. Malo je propisa koji regulišu tipove oružja za koje je vrlo verovatno da se mogu prepravljati. Propisi koji se odnose na određene tipove konvertibilnog oružja omogućavaju punoletnim licima da ih nabave bez registracije. U nedostatku zakonskih ograničenja, bezbedonosne službe nemaju sredstvo kontrole nošenja gasnog oružja u javnosti. Prema izveštajima lokalnih medija, problem je što ne postoji način da se pregledaju i kontrolišu određeni tipovi oružja koje je moguće prepravljati.¹⁴⁵ Bez registracije oružja u momentu kupovine, postoji vrlo mala verovatnoća da se oružje poveže sa njegovim vlasnicima ili da se prati sudbina oružja nakon prve kupovine.

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Zakon o oružju Crne Gore iz 2004. godine sa manjim izmenama i dopunama usvojenim u junu 2008, sadrži relevantne regulatorne odredbe vezane za kontrolu vatrenog oružja, uključujući i konvertibilno oružje. U celini uzev, Zakon se ne bavi dosledno zahtevima EU za obeležavanjem, praćenjem ili izdavanjem dozvola, niti zahtevom da se vatreno oružje definiše u skladu sa izmenama i dopunama Direktive 2008/51/EZ. Začudujuća je činjenica da, kada se radi o usklađivanju sa zakonskim odredbama EU, u obrazloženju izmena i dopuna Zakona o oružju iz 2008. navodi se da ne postoje odredbe zakonodavstva EU sa kojima je potrebno usaglasiti pomenuti Zakon.

Rezime glavnih crnogorskih zakona koji se odnose na konvertibilno oružje

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon o oružju	Službeni glasnik Republike Crne Gore br.49/2004	27. juli 2004.
Zakon o izmenama i dopunama Zakona o oružju		juni 2008.

Konvertibilno oružje

Crnoj Gori nedostaju zakonske odredbe neophodne za regulisanje konvertibilnog oružja kao što se navodi u Direktivi 2008/51/EZ. Konvertibilno oružje nije obuhvaćeno definicijom „vatrenog oružja“ u zakonodavstvu Crne Gore. Što se tiče načina na koje se konvertibilno oružje najverovatnije tretira, gasno oružje, signalno oružje koje proizvodi zvučni efekat i pirotehnika su odvojeno klasifikovani pod opštim terminom „oružje“.¹⁴⁶ Ovo oružje nije klasifikovano kao konvertibilno i nigde se ne pominje da bi se ono moglo modifikovati tako da ispaljuje bojevu municiju. U Zakonu o oružju Crne Gore pominju se, međutim, replike oružja koje po definiciji predstavljaju reprodukcije oružja, i zahteva da se iz ovog oružja ne može ispaljivati metak i da se ne mogu preinačiti za ispaljivanje metaka.¹⁴⁷

U kategoriju oružja definisanog u članu 5. Zakona o oružju, koji se odnosi na sve tipove gasnog oružja, pirotehničkih sredstava i oružja za signalizaciju, uključujući i pištolje i revolvere, logično spada najviše tipova konvertibilnog oružja.¹⁴⁸ Regulisanje ove kategorije oružja vrši se prema uslovima koji se primenjuju na neregistrovano oružje u slobodnoj nabavci (član 13. Zakona o oružju). Prema Zakonu, fizička lica starija od 18 godina mogu bez odobrenja i prijave nabaviti ove tipove oružja. Popustljiv karakter ove odredbe se vidi i u činjenici da se isti uslovi primenjuju

¹⁴⁵ „Podgorica: „U Podgorici Zabilježen Porast Najtežih Krivičnih Djela U Kojima Je Korišćeno Hladno Oružje Nož uzima danak“) *Dan- Online*, 4. maj 2008, <http://www.dan.cg.yu/?nivo=3&rubrika=Hronika&datum=2008-05-04&clanak=145944>, pristupljeno 25. maja 2009.

¹⁴⁶ 'Zakon o oružju', član 2.

¹⁴⁷ *Ibid.*, član 12. (13)

¹⁴⁸ *Ibid.*, član 5.

na inertne reprodukcije oružja, koje se ne mogu preinačiti za ispaljivanje metaka.¹⁴⁹ Povrh toga, za razliku od drugog vatrenog oružja, za oružje u slobodnoj nabavci i bez obaveze prijavljivanja nije potrebno odobrenje za prevoz.¹⁵⁰ Legalno posedovanje bez prijave tipova oružja koje se može prepraviti tako da ispaljuje bojevu municiju otvara vrata za njihov transfer u svrhe nezakonite modifikacije i povećava priliku krijumčarenja nezakonitog vatrenog oružja koje je nemoguće pratiti. Zakon je stoga u neskladu sa zahtevima Direktive 2008/51/EZ, i ne bavi se zahtevima za dobijanje odobrenja prema odredbama vezanim za oružje iz „kategorije B“ propisa EU. Prema Direktivi 2008/51/EZ, kategorija B se primenjuje na kratko, polu-automatsko vatreno oružje, uključujući i oružje koje je moguće prepravljati.

Član 12. crnogorskog Zakona o oružju odnosi se na zabranjeno oružje, ali sam zakon ima jednu značajnu prazninu. U zakonodavstvu vezanom za oružje ne postoji nijedna posebna kategorija za kratko, polu-automatsko vatreno oružje kao što su pištolji. Polu-automatsko oružje podleže sličnim odredbama kao što su odredbe „kategorije A“ (zabranjeno vatreno oružje) iz propisa EU, pošto je u crnogorskom zakonu zabranjena „nabavka, nošenje, proizvodnja, popravljavanje i prepravljavanje, promet i prevoz“ polu-automatskog oružja sa kapacitetom magacina većim od pet metaka,¹⁵¹ ako ovim zakonom nije drugačije određeno.¹⁵² Moguće je, međutim, posedovati oružje za ličnu bezbednost uz odgovarajuću ispravu, a ovo oružje je definisano kao „pištolji i revolveri kalibra 5,56 mm i većeg“. Za očekivati je, kao i kod većine pištolja, da je kapacitet magacina takvog polu-automatskog oružja veći od pet metaka. Iako se nigde eksplicitno ne pominje izuzetak od člana 12. kada je u pitanju ovo oružje, zakon dozvoljava odgovarajuće odobrenje za nabavku oružja za pištolje iz razloga lične bezbednosti.¹⁵³

Obeležavanje i praćenje

Moguće je kupiti, popravljati ili modifikovati samo obeleženo vatreno oružje (uz prethodno dobijeno odobrenje). Znatno modifikovano vatreno oružje podleže obaveznom označavanju žigom.¹⁵⁴ Zadatak Ministarstva unutrašnjih poslova je da vodi evidenciju o izdatim odobrenjima za nabavku oružja, izdatim oružnim listovima i odobrenjima za držanje oružja, izdatim odobrenjima za sakupljanje vatrenog oružja, kao i o oduzetom, nađenom i predatom oružju.¹⁵⁵ Prodavci i drugi preduzetnici dužni su takođe da vode evidenciju o proizvedenom, nabavljenom, prodatom, popravljenom i prepravljenom oružju prema obrascu koji propisuje Ministarstvo unutrašnjih poslova.¹⁵⁶

Izdavanje dozvola

Sve vrste oružja koje se smatra vatrenim oružjem prema Zakonu o oružju Crne Gore moguće je nabavljati isključivo na osnovu odobrenja.¹⁵⁷ Kao što je već pomenuto, za posedovanje tipova oružja koje se vrlo lako može prepravljati nije potrebno odobrenje i prijava.¹⁵⁸ Za razliku od potencijalno konvertibilnog oružja za koje ne postoje nikakvi propisi o izdavanju dozvola, radi dobijanja odobrenja za nabavku i posedovanje drugih vrsta vatrenog oružja potrebno je da vlasnik ima više od 21 godinu i da bude ispravnog karaktera, da nije osuđivan u prošlosti i da nema istorijat nasilnog ili incidentnog ponašanja. Civilima koji poseduju ili nose druge tipove vatrenog oružja potreban je oružni list, čiji rok važenja zavisi od razloga za držanje oružja i razlikuje se u zavisnosti od svrhe držanja oružja, radi lova ili sporta, kao trofejno oružje ili za ličnu bezbednost.¹⁵⁹ Povrh toga, za držanje kratkog vatrenog oružja (pištolja i revolvera) potrebno je uverenje o osposobljenosti za držanje i nošenje i pravilnu upotrebu oružja, koje izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova.¹⁶⁰

¹⁴⁹ *Ibid.*, član 13.

¹⁵⁰ *Ibid.*, član 62.

¹⁵¹ Sa izuzetkom pušaka kalibra 22.

¹⁵² 'Zakon o oružju', član 12.

¹⁵³ *Ibid.*, član 14 (1), (15), i član 27.

¹⁵⁴ *Ibid.*, član 56. i član 57.

¹⁵⁵ *Ibid.*, član 69.

¹⁵⁶ *Ibid.*, član 70. i član 71.

¹⁵⁷ *Ibid.*, član 15.

¹⁵⁸ *Ibid.*, član 13.

¹⁵⁹ *Ibid.*, član 16, član 17. i član 26, član 27, član 28.

¹⁶⁰ *Ibid.*, član 20, stav 3.

Prodavci

Privredna društva i preduzetnici moraju imati posebno odobrenje kako bi stekli pravo da obavljaju delatnost popravki i „prepravki“, ili značajne modifikacije vatrenog oružja. Propisi za izdavanje odobrenja su identični propisima za dobijanje odobrenja za obavljanje delatnosti proizvodnje vatrenog oružja i municije, uključujući kompletnu dokumentaciju, stručnost i iste provere krivičnog dosijea i karaktera kao i kada se radi o dobijanju dozvole za posedovanje oružja. Sva lica koja rukuju oružjem u procesu proizvodnje ili popravke moraju ispunjavati iste uslove koji su propisani za vlasništvo nad oružjem.¹⁶¹

Modifikacija

Samo oružje koje je registrovano može se popravljati. Popravke na vatrenom oružju mogu podrazumevati izmene i druge zahvate na oružju kojima se utiče na njegove tehničke karakteristike, kao što je skraćivanje oružja, promena kalibra i/ili zamena originalnih delova oružja. Promene kojima se menja kalibar, tehničke ili balističke karakteristike vatrenog oružja moraju se prijaviti i registrovati, a oružje se mora na odgovarajući način testirati i označiti.¹⁶²

Onesposobljavanje

Prema opisu navedenom u zakonu, onesposobljavanje zahteva da se oružje trajno onesposobi za ispaljivanje municije blokiranjem cevi i zatvarača ili trajnim zatvaranjem cevi tako da se cev ne može skinuti i zameniti.¹⁶³ Ne postoje međutim specifikacije u vezi sa onesposobljavanjem pokretnih delova vatrenog oružja (jer bi trebalo obezbediti da se oni ne mogu dalje koristiti ili prilagođavati).

Pravna i fizička lica koja se bave snimanjem filmova ili prikazivanjem pozorišnih predstava i muzeji mogu nabavljati pištolje i revolve, kao i drugo vatreno oružje koje je onesposobljeno prema uslovima člana 33, ali i prepravljeno tako da može ispaljivati samo lažnu municiju.¹⁶⁴ Za nabavku, držanje i sakupljanje više od tri primerka starog oružja potrebno je odobrenje za sakupljanje starog oružja.¹⁶⁵ Specifikacije za vatreno oružje onesposobljeno prema ovim uslovima sadrže i zahtev da se onesposobljeno oružje ne može ponovo aktivirati na nezakonit način.

Transfer

Za transfer vatrenog oružja potrebno je odobrenje nadležnih organa. Podaci o transferu, uključujući i podatke o turama oružja, se beleže. Međutim za prevoz manje od 12 komada vatrenog oružja nije potrebno odobrenje. Kao što je već pomenuto, trenutno nije potrebno odobrenje za transport oružja u slobodnoj nabavci, kao i za transport određenih tipova konvertibilnog oružja.¹⁶⁶ Shodno članu 39. Zakona o oružju zabranjeno je prenositi ostale vrste vatrenog oružja. Ova zabrana se takođe odnosi i na nošenje oružja van stambenog ili poslovnog prostora, osim radi popravljavanja ili prepravljavanja ili korišćenja na strelištu, u kojem slučaju oružje mora biti nenapunjeno i u rastavljenom stanju, ili mora biti sigurno zaključano. U izmenama i dopunama Zakona, instrukcije za međudržavni transfer oružja prebačene su na zakon kojim se reguliše kontrola državnih granica.¹⁶⁷

¹⁶¹ *Ibid.*, član 56; član 60. i član 61.

¹⁶² *Ibid.*, član 56. i član 57.

¹⁶³ *Ibid.*, član 33.

¹⁶⁴ *Ibid.*, član 35.

¹⁶⁵ *Ibid.*, član 32.

¹⁶⁶ *Ibid.*, član 62.

¹⁶⁷ *Ibid.*, član 39; član 39a; 'Zakon o izmenama i dopunama Zakona o oružju,' član 12.

Kaznene mere

Novčanom kaznom od trostrukog do desetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj fizičko lice, koje nelegalno prodaje i distribuira vatreno oružje i koje neovlašćeno popravlja ili prepravlja oružje.¹⁶⁸ Ove kazne međutim teško da će da obeshrabre lica koja zarađuju na ovakvim prekršajima, jer je minimalna zarada u Crnoj Gori u 2008. bila oko €55.¹⁶⁹ Novčanom kaznom od desetostrukog do dvestostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj privredno društvo, koje popravlja i prepravlja oružje bez odobrenja ili vrši promet i proizvodi oružje bez odobrenja.¹⁷⁰

Preporuke

- Proširiti definiciju „vatrene oružja“ iz Zakona o oružju Crne Gore tako da sadrži odredbu o oružju koje je moguće prepraviti tako da ispaljuje metke.
- Zahtevati odobrenje za prodaju, nabavku i posedovanje konvertibilnog oružja uključujući i gasne i signalne pištolje i revolvere.
- Zahtevati adekvatno obeležavanje i registraciju određenih tipova konvertibilnog oružja i čuvati dovoljno podataka kako bi se oružje moglo povezati sa vlasnicima u bilo kojem trenutku.
- Proučiti sve aspekte aktuelnog Zakona o oružju Crne Gore kako bi se donele izmene i dopune kojima će se poboljšati doslednost definicija i kategorija oružja, posebno kada se radi o kratkom, polu-automatskom vatrene oružju.
- Klasifikovati vatreno oružje prema atributima a ne prema nameni, u cilju približavanja propisima EU. Prihvatanje kategorija Direktive Saveta 91/477/EEZ kada je u pitanju vatreno oružje kratke cevi bi pojednostavilo regulisanje ove oblasti.
- Primeniti obeshrabrujuće kaznene mere za kršenje propisa od strane fizičkih lica tako da se odnose na ozbiljnost i prirodu prekršaja, u cilju efikasnog obeshrabrivanja nezakonite modifikacije ili proizvodnje vatrene oružja u Crnoj Gori.

¹⁶⁸ *Ibid.*, član 72.

¹⁶⁹ S.A.D. Stejt Department, Biro za demokratiju, ljudska prava i rad (2008), 'Nacionalni izveštaj o praksi vezanoj za ljudska prava u Crnoj Gori, 25. februar 2009, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eur/119095.htm>, pristupljeno 14. jula 2009.

¹⁷⁰ 'Zakon o oružju', član 74.

Poređenje zakona Republike Crne Gore i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	U okviru definicije vatrenog oružja ne pominje se 'konvertibilno' oružje; postoji definicija gasnog oružja	Zakon o oružju, član 2, član 3 i član 5.
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	Ne postoji ekvivalentna kategorija	Zakon o oružju, član 13.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Gasno i signalno oružje dostupno je bez odobrenja i registracije; za nabavku pištolja, međutim, potrebna je dokumentacija	Zakon o oružju, član 12. i član 13.
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onespособljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Obeležavanje i praćenje je zakonom regulisano	Zakon o oružju, član 68, član 69, član 70. i član 71.
Izdavanje dozvola	Član 5.	Postoje zahtevi za proverom krivičnog dosijea i karaktera	Zakon o oružju, član 15, član 17 (izmenjen i dopunjen 2008), član 20, član 22, član 26, član 27, član 28, član 29. i član 30.
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Dokumentacija, obuka i provera krivičnog dosijea i karaktera za vlasnike	Zakon o oružju, član 56. i član 60.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Popravke kojima se menja kalibar ili tehničke karakteristike vatrenog oružja su dozvoljene, ali se moraju prijaviti, registrovati i oružje obeležiti	Zakon o oružju, član 56. i član 57.
Onespособljavanje	Kategorija D – III Onespособljavanjem trajno stavljeno van funkcije... tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Podrazumeva da je vatreno oružje trajno stavljeno van funkcije; ali takođe se odnosi na modifikaciju tako da može ispaljivati samo lažnu municiju	Zakon o oružju, član 33, član 34. i član 35.
Transfer	Član 11. i 12.	Strogo regulisanje prenosa vatrenog oružja; dozvola međutim nije potrebna za transport većine tipova konvertibilnog oružja	Zakon o oružju, član 39. i član 62.
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Postoje kaznene mere za odgovarajuća krivična dela; prema većini standarda one su blaže kada se radi o fizičkim licima	Zakon o oružju, član 72. i član 74.

Srbija

Uvod

Srbija je jedna od zemalja kroz koju prolazi konvertibilno oružje za vreme putovanja kroz region zapadnog Balkana. Nezakonite pošiljke prepravljenog oružja su bile zaplenjivane i oduzimate na granicama Srbije sa nekoliko zemalja, uključujući i granicu sa Bosnom i Hercegovinom, Crnom gorom i Kosovom - oblašću pod upravom UN. Među turama krijumčarenog prepravljenog vatrenog oružja ima nekih koje su rezervisane za domaće tržište. Tokom 2008, prilikom jedne zaplene otkriveno je 11 komada krijumčarenog oružja prepravljenog od turskih gasnih pištolja kalibra 8mm; oružje je bilo sakriveno u vozilu koje je ulazilo iz Bosne i Hercegovine. Smatra se da su pištolji, prepravljeni tako da ispaljuju municiju male kinetičke energije 25 APC, bili namenjeni za distribuciju na nacionalnom crnom tržištu oružja, jer su bili označeni grubom imitacijom srpske robne marke „Zastava“, koja je lokalno dosta tražena. Počinilac je dobio kaznu od šest meseci zatvora, što je minimalna sankcija.

Oružje prepravljeno tako da može ispaljivati bojevu municiju zaplenjeno u Srbiji imalo je samo neolučene cevi, što znači da nije profesionalno modifikovano i da su ga menjale osobe bez naročite stručnosti. Nepoznavanje zanata ne umanjuje, međutim, potencijalnu opasnost i štetu koju takav pištolj ili revolver može da prouzrokuje. I poput drugog prepravljano oružja, i ovi pištolji/revolveri nose sa sobom rizik za korisnika.

U Srbiji je do sada bilo vrlo malo slučajeva modifikacije konvertibilnog oružja u oružje koje ispaljuje bojevu municiju, a nije poznato da li postoje organizovani sistemi prepravke i modifikacije tog tipa. Pretpostavljamo da stroge zakonske odredbe koje se primenjuju na nesmrtonosno vatreno oružje, zajedno sa carinskim i merama granične kontrole, donekle doprinose sprečavanju razvoja lokalne nezakonite industrije modifikacija konvertibilnog oružja. U većini slučajeva, zakonodavstvo koje se odnosi na oružje obuhvata asortiman oružja koje je moguće prepravljati, a nabavka ovog oružja je ili veoma ograničena ili potpuno zabranjena. To smanjuje mogućnost da se konvertibilno oružje može legalno nabaviti unutar zemlje u svrhe nelegalne prepravke.

Kada se radi o oružju koje se najlakše može prepraviti, oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa je zabranjeno, a pištolji za uzbunjivanje ili signalizaciju koji takođe mogu da izbacuju patrone suzavca se obično kontrolišu specijalnim odredbama Zakona o oružju i municiji. Poslednjih godina, međutim, zakon se različito tumači po pitanju regulisanja pištolja za uzbunjivanje ili startnog oružja, uključujući i konvertibilne tipove oružja. Nesklad između zakonskih definicija i tumačenja kulminirao je 2006. godine prometom nekoliko hiljada pištolja za uzbunjivanje koji su navodno prodati licima preko 18 godina starosti bez odobrenja. Tom prilikom su zabeleženi samo lični podaci kupaca. Na osnovu evidencije kupovine neki od njih su naknadno kažnjeni. Ovaj konkretan slučaj doprineo je boljoj saradnji i direktnom povezivanju između Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja (MERR) i MUP-a na planu izvoza oružja.¹⁷¹ Bolje definisani termini za vatreno oružje, kao što se navodi u Direktivi 2008/51/EZ, mogli bi da doprinesu većoj jasnoći i kada se radi o sprovođenju zakona i o licima koja žele legalno da poseduju oružje.¹⁷²

U vezi sa modifikacijom ili proizvodnjom vatrenog oružja i približavanjem srpskog zakonodavstva propisima EU o konvertibilnom oružju, mora se pokrenuti i pitanje upravljanja velikim stručnim znanjem i potencijalom na planu proizvodnje i modifikacije vatrenog oružja koje postoji u vidu radne snage koja je ostala bez posla u industriji proizvodnje oružja od 1990-ih godina.

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Srbija je izjavila da ispunjava obaveze prema međunarodnim sporazumima, uključujući Protokol o vatrenom oružju, Akcioni program Ujedinjenih nacija o lakom i malokalibarskom oružju i OEBS-ov Dokument o lakom i

¹⁷¹ Razgovor sa Milanom Milosevićem, Biro za međunarodnu saradnju i Dejanom Raketićem, Biro za strateško planiranje, MUP Beograd, 16. juni 2009.

¹⁷² Vidi takođe „Problemi građana zbog replika oružja“, 23. maj 2008, <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Problemi-gradjana-zbog-replika-oruzja.lt.html>, pristupljeno 20. maja 2009.

malokalibarskom oružju.¹⁷³ Srbija je, međutim, takođe potvrdila da su neophodne izmene i dopune aktuelnog zakonodavstva kako bi se povećala usklađenost sa propisima EU i kako bi se zakoni približili ekvivalentnim merama EU. 2007. godine Srbija je izjavila da radi na izradi nacrtu Zakona o oružju u cilju konsolidacije odredbi i usklađivanja ovog zakona sa Direktivom Saveta 91/477/EEZ i Protokolom UN o vatrenom oružju, istovremeno rešavajući potrebu da se zaustavi porast oružanog nasilja u zemlji.¹⁷⁴ Nacrt zakona je još uvek čekao na dodatnu razradu u junu 2009, bez značajnijeg napretka u smislu budućeg usvajanja.¹⁷⁵

Rezime osnovnih srpskih zakona od značaja za konvertibilno oružje

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Zakon o oružju i municiji	Službeni glasnik Republike Srbije, br. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98, 39/2003, 101/2005	1992.
Zakon o ispitivanju ručnog vatrene oružja, naprava i municije	Službeni glasnik Srbije i Crne Gore, br. 31/2004	2004.
Zakon o spoljnoj trgovini oružjem, vojnom opremom i robom dvostruke namene	Službeni glasnik Srbije i Crne Gore br. 7/2005 i br. 8/2005	2005.
Krivični zakonik	Službeni glasnik Republike Srbije, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005	2005.
Zakon o spoljnoj trgovini	Službeni glasnik Republike Srbije br. 101/2005	2005.

Konvertibilno oružje

U primarnom zakonodavstvu, u okviru definicije „vatrene oružja“, nigde se ne pominje konvertibilno oružje, prepravljane oružja ili slični termini. Vatroeno oružje je pre svega definisano kao oružje koje ispaljuje projektil. Oružje koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa klasifikovano je kao posebna vrsta oružja. Kategorija gasnog oružja ne smatra se vatrene oružjem u okviru definicije „vatrene oružja“ u tekstu zakona.¹⁷⁶ Zakon o oružju zabranjuje promet, nabavljanje, držanje, nošenje, popravljane i prepravljane „rasprskavajućeg ili gasnog oružja“.¹⁷⁷ Povrh toga, svaki signalni pištolj koji može izbacivati gasne patrone može se smatrati gasnim oružjem ako tako odluči tehnička inspekcija.¹⁷⁸ Nošenje gasnog oružja može biti kažnjivo zakonom kao ekvivalent krivičnom delu posedovanja oružja bez odobrenja, i smatra se dakle krivičnim delom a ne prekršajem.¹⁷⁹

Signalni, startni i pištolji za uzbunjivanje (tipovi koji, kao i gasni pištolji i revolveri, najčešće imaju karakteristike po kojima se klasifikuju u konvertibilno oružje u skladu sa Direktivom 2008/51/EZ) regulisani su kao kategorija posebnog oružja u Zakonu o oružju i municiji.¹⁸⁰ Zakonska definicija i klasifikacija startnih pištolja, međutim, predmet je rasprave. U pokušajima da se reši pravni status signalnog oružja koje izbacuje sredstvo koje proizvodi zvučni ili svetlosni signal, Vojno-tehnički institut u Beogradu je 2008. sproveo stručno istraživanje o karakteristikama ovog oružja u kojem predlaže da ono ne bi trebalo da spada u definiciju „posebnog oružja“ kao u tekstu zakona. Osnovni problem je formulacija, koja u srpskom kao i u zakonima drugih zemalja zapadnog Balkana, glasi da „posebno oružje“ pod pritiskom eksplozivne ili gasne materije izbacuje sredstvo koje proizvodi

¹⁷³ Republika Srbija, 'Izjava g. Slavka Kruljevića, zamenika stalnog predstavnika, u opštoj raspravi u Prvom odboru, Njujork, 15. oktobar 2007 (62. sednica Prvog odbora Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, Razoružanje i međunarodna bezbednost, 8. oktobar – 2. novembar 2007),' <http://www.un.int/serbia/Statements/27.pdf>, pristupljeno 25. maja 2009.

¹⁷⁴ Republika Srbija, Izveštaj o sprovođenju Programa aktivnosti Ujedinjenih Nacija za sprečavanje, borbu protiv i zaustavljanje nelegalne trgovine malokalibarskim i lakim naoružanjem (SALW) u svim njegovim aspektima za 2007, 16. novembar 2007, <http://disarmament.un.org/cab/bms3/1BMS3Pages/1NationalReports/Serbia.pdf>, pristupljeno 25. maja 2009.

¹⁷⁵ Op. cit. Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

¹⁷⁶ 'Zakon o oružju i municiji', član 2.

¹⁷⁷ Ibid., član 5.

¹⁷⁸ Op. cit. Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

¹⁷⁹ Prvo opštinsko javno tužilaštvo u Beogradu, „Posedovanje gasnog pištolja bez odobrenja“, (pozivajući se na član 33. Zakona o oružju i municiji) <http://www.lojt.sr.gov.yu/praksa/8n.htm>, pristupljeno 1. juna 2009.

¹⁸⁰ 'Zakon o oružju i municiji', član 5.

zvučni ili svetlosni efekat. Argument VTI-ja je da startni pištolji ne izbacuju nikakvo sredstvo, već samo koriste pritisak gasova za pravljenje buke, i stoga ne mogu biti obuhvaćeni definicijom signalnog oružja.¹⁸¹

Ministarstvo unutrašnjih poslova redovno proglašava amnestije (akcije dobrovoljne predaje oružja), na svakih dve-tri godine, koje pružaju priliku građanima da ili registruju oružje ili predaju neregistrovano oružje organima vlasti. U tim periodima može se tražiti i odobrenje za nelegalno modifikovano oružje (barem u teoriji), uključujući i prepravljeno oružje.¹⁸²

Obeležavanje i praćenje

Zakon o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije predstavlja okvir za označavanje i praćenje vatrenog oružja u posedu civila. Ovaj zakon se primenjuje, prema definicijama datim u njemu, ne samo na vatreno oružje koje može ispaljivati zrno, već i na pištolje za uzbunjivanje i drugo signalno ručno oružje i slične naprave.¹⁸³ Startni pištolji koji koriste odgovarajuću municiju, kao i sve vatreno oružje koje se legalno uvozi u Srbiju, mora imati fabričke i druge oznake koje zakon propisuje da bi se mogli uvoziti. Aktuelno zakonodavstvo nije, međutim, u skladu sa Protokolom UN o vatrenom oružju, odnosno sa zahtevom za označavanje uvezenog vatrenog oružja, tako da uvezeno oružje ne dobija oznake na osnovu kojih bi se mogla utvrditi zemlja ili godina uvoza.¹⁸⁴ U cilju sprovođenja propisa o ispitivanju, oružje iz zemalja izvan Stalne međunarodne komisije za ispitivanje vatrenog oružja (*Commission Internationale Permanente pour l'Épreuve des Armes à Feu Portatives - CIP*), uključujući i oružje glavnih izvoznika, Kine i Turske, mora biti ispitano i obeleženo pre prodaje.¹⁸⁵ Od značaja je činjenica da su turski proizvođači najčešći izvor konvertibilnog oružja na zapadnom Balkanu.

Nakon uvoza, ovo nesmrtonosno ručno oružje unosi se u isti centralni registar kao i drugo vatreno oružje u svrhe praćenja unutar zemlje. Informacije o svakom komadu oružja se skladište u bazi podataka na neograničen vremenski period kako bi se mogle pronaći po potrebi. Zapisi u bazi podataka, kojima se može pristupiti na bilo kojoj lokaciji u zemlji, noveliraju se u slučaju promene vlasnika ili zaplene; zapisi se ne brišu.¹⁸⁶ Ove odredbe su u skladu sa odredbama Direktive 2008/51/EZ i detaljima člana 4. koji se odnosi na zahteve za obeležavanjem i praćenjem, kao i sa budućim zahtevom da do kraja 2014. godine zemlje članice moraju da uspostave kompjuterski sistem čuvanja podataka koji može čuvati evidenciju najmanje 20 godina.¹⁸⁷ Povrh toga, aktuelni sistem baze podataka o vatrenom oružju je u skladu sa stručnim mišljenjem izraženim na diskusiji o izmenama i dopunama propisa EU o oružju koje glasi da bi podatke trebalo čuvati u neograničenom vremenskom periodu.¹⁸⁸ Za potrebe identifikacije oružja na osnovu projektila, međutim, bio bi potreban napredniji sistem, kao i za upotrebu i distribuciju prepravljano oružja, koje nužno ima potpuno drugačija svojstva i balističke karakteristike od nesmrtonosnog konvertibilnog oružja od kojeg je modifikovano. Srbiji nedostaje sveobuhvatni nacionalni sistem balističke identifikacije u cilju praćenja njihove upotrebe i tranzita.

Izdavanje dozvola

Aktuelno zakonodavstvo se dosta približilo adekvatnom rešavanju zahteva za dobijanje dozvole za konvertibilno oružje koje se tretira kao vatreno oružje u skladu sa minimalnim zahtevima Direktive 2008/51/EZ. Kao što je maločas pomenuto, gasno oružje ne može se legalno posedovati u Srbiji, i zbog toga ne postoji način da se dobije dozvola za njega. Da bi se nabavilo oružje iz klase „posebnog oružja“, u šta spada i signalno oružje, mora

¹⁸¹ Razgovor sa Zoricom Subotić, predsednicom Nacionalne asocijacije za oružje Srbije, 25. juna 2009; Vidi takođe, „Policija oduzima startne pištolje replike“, 29. februar 2008, <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Policija-oduzima-startne-pistolje-replike.lt.html>, pristupljeno 20. maja 2009.

¹⁸² *Op. cit.* Razgovor, MUP, Beograd, 16. juna 2009.

¹⁸³ 'Zakon o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije', član 2.

¹⁸⁴ Kao što zahteva Protokol UN o vatrenom oružju, član 8(b) o obeležavanju vatrenog oružja.

¹⁸⁵ *Op. cit.* Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

¹⁸⁶ *Ibid.*

¹⁸⁷ 'Zakon o oružju i municiji', član 4.4

¹⁸⁸ Evropski parlament: Odbor za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača, 'Komentari GRIP-a o predloženim izmenama i dopunama evropske Direktive 91/477/EEZ o oružju,' *Saopštenje državama članicama*, br. 03/2006, 17. decembar 2006, str. 5.

se tražiti odobrenje preko registrovane asocijacije ili kluba koji će moći da garantuje za opravdanost potrebe kandidata da poseduje neku konkretnu napravu koju želi.¹⁸⁹

Prodavci

Trgovci koji se bave prometom vatrenog oružja i njegovih komponenti moraju da dobiju odobrenje i da budu registrovani pre nego što dobiju dozvolu za započinjanje ove delatnosti. Kandidati moraju pokazati da nisu osuđivani za ozbiljnija krivična dela i da se protiv njih ne vodi nikakav postupak ili istraga. Odredbe kojima se utvrđuje ispravnost karaktera prodavaca su iste kao i odredbe koje se odnose na imaoce dozvole za vatreno oružje.¹⁹⁰

Kada govorimo o stručnosti modifikacija i proizvodnje vatrenog oružja, mora se ozbiljno razmotriti neregulisana priroda ulaganja u oružje i kratkoročna angažovanja radnika. Primera radi, poslednjih godina fabrika oružja iz Kragujevca „Zastava“ je zaključila podugovor za proizvodnju pušaka, pištolja, revolvera i lovačkog oružja. Izveštaji su pokazali da su ovo bile dugo očekivane prilike za radnike, s obzirom na to da je preduzeće Zastava u periodu od 10 godina smanjilo broj zaposlenih sa 6.000 na nekih 3.500 radnika.¹⁹¹ 2008. godine Zastava je otvorila proizvodnu liniju za proizvodnju pištolja modela CZ-99 u okviru velikog ugovora sa prekomorskim parterom koji je trajao manje od godinu dana.¹⁹² Zaposlenima u proizvodnji oružja je prestao angažman uz malu nadoknadu.¹⁹³ Kratkoročni ugovori i veliki broj nezaposlenih u nekada snažnoj srpskoj industriji oružja predstavljaju ozbiljan problem u smislu načina na koji se stručnost radne snage može upotrebiti kada nema poslovnih ugovora ili kada su radnici postali tehnološki višak.

Modifikacija

Postoje ograničenja kada se radi o tome ko može da prepravlja i popravlja vatreno oružje i kako se mogu vršiti određene modifikacije; ona posebno vezana za sprečavanje nelegalne proizvodnje su definisana aktuelnim srpskim zakonodavstvom o vatrenom oružju. Popravka i prepravka vatrenog oružja može se vršiti isključivo u objektima koji imaju dozvolu za to, i samo na oružju koje ima važeći oružni list ili specijalno odobrenje od nadležnih organa. O svakoj izvršenoj prepravci mora se obavestiti nadležni organ u roku od 48 sati.¹⁹⁴ Nisu dozvoljene prepravke koje značajno menjaju oružje, kao što je promena kalibra ili dužine, ili čiji je rezultat promena ili uklanjanje oznake sa serijskim brojevima. Redovne akcije dobrovoljne predaje oružja (koje su se događale na svakih dve-tri godine) pružaju priliku građanima da registruju oružje ili predaju neregistrovano oružje nadležnim organima. U tim periodima može se, barem u teoriji, tražiti dozvola odnosno odobrenje za nelegalno prepravljeno vatreno oružje, uključujući i konvertibilno oružje.¹⁹⁵

Onesposobljavanje

U srpskom zakonodavstvu ne postoji posebna kategorija onesposobljenog vatrenog oružja i procesa onesposobljavanja oružja. Po zakonu se sve vatreno oružje tretira kao oružje, pa čak i ako je namerno obezbeđeno nekom procedurom onesposobljavanja ili ako je oštećeno i nije funkcionalno. U Zakonu o oružju postoje posebni propisi koji se odnose na transfer vojnog oružja u oružje za potrebe civila, uključujući i izmene na vatrenom oružju koje je potrebno izvršiti kako ono više ne bi bilo vojno oružje. Ove prepravke međutim ne podrazumevaju modifikaciju vojnog vatrenog naoružanja u oružje koje ispaljuje lažnu municiju.¹⁹⁶ Član 10. Zakona o oružju i

¹⁸⁹ *Op. cit.* Razgovor, MUP Beograd, 16. juni 2009.

¹⁹⁰ „Zakon o oružju i municiji“, član 27.

¹⁹¹ „Sindikata Zastave oružja protiv otpuštanja radnika“, Izvor: Defence and Security, 3. septembar 2004, SEESAC Daily SALW Media Monitoring Report.

¹⁹² „Šutanovac podržava posao sa Irakom“, Izvori: VIP - Defence and Security, 7. februar 2008, SEESAC Daily SALW Media Monitoring Report.

¹⁹³ „460 radnika napuštaju Zastava-oružje“, Izvor: VIP - Defence and Security, 10. juni 2005, SEESAC Daily SALW Media Monitoring Report.

¹⁹⁴ „Zakon o oružju i municiji“, član 30.

¹⁹⁵ *Op. cit.* Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

¹⁹⁶ *Op. cit.* Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

municiji dozvoljava da trofejno i oružje koje zbog dotrajalosti nije za upotrebu mogu držati lica koja ispunjavaju zakonske uslove za posedovanje vatrenog oružja i koja imaju važeću dozvolu.¹⁹⁷

Transfer

Kao što je maločas pomenuto, propisi o procedurama za međunarodni transfer vatrenog oružja za potrebe civila ne obuhvataju konvertibilno oružje kao što su nesmrtonosni startni pištolji i nalaze se u nadležnosti Ministarstva za ekonomiju i regionalni razvoj (MERR). Propisi MERR-a koji se odnose i na uvoz i na izvoz civilnog oružja se primenjuju u bliskoj saradnji sa MUP-om.¹⁹⁸ Na transfer vatrenog oružja se primenjuju relevantne izvozne procedure i praksa Protokola UN o vatrenom oružju i Dokumenta OEBS-a o lakom i malokalibarskom naoružanju.¹⁹⁹

Kaznene mere

Primarno zakonodavstvo koje se odnosi na nelegalne izimene vatrenog oružja, kao i na nelegalno posedovanje i transfer je strogo i smatra se efikasnim, jer podrazumeva zatvorske kazne za većinu krivičnih dela vezanih za konvertibilno oružje.²⁰⁰

Preporuke

- Uvesti termin, definiciju i principe konvertibilnog oružja kao standard u okviru definicije vatrenog oružja u nacrtu zakona o oružju, tako da se može koristiti radi daljeg razjašnjenja zakonskog položaja startnih pištolja, koji prave buku ali ne izbacuju nikakvo "sredstvo koje proizvodi zvučni signal", kao što trenutno stoji u tekstu zakona.
- Istražiti mogućnost utvrđivanja i podržavanja ponovne obuke radnika sa iskustvom u proizvodnji vatrenog oružja, i ako je to neophodno, doneti zakonske odredbe s tim u vezi
- Razviti i uvesti zakone kojima će se sistematizovati obeležavanje uvezene robe, kao što zahteva Protokol UN o vatrenom oružju i propisi EU o vatrenom oružju.
- Izgraditi nacionalne kapacitete za identifikaciju oružja koje se nelegalno koristi i uspostaviti svebuhvatnu nacionalnu balističku bazu podataka koja se može povezati sa postojećom evidencijom o vatrenom oružju.

¹⁹⁷ 'Zakon o oružju i municiji', član 10.

¹⁹⁸ *Op. cit.* Razgovor, MUP, Beograd, 16. juni 2009.

¹⁹⁹ *Op. cit.*, Izjava Slavka Kruljevića, Njujork, 15. oktobar 2007.

²⁰⁰ 'Zakon o oružju i municiji', članovi 33. do 39; Krivični zakonik (Službeni glasnik RS, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005), član 348, Nelegalno posedovanje vatrenog oružja i eksploziva.

Poređenje zakona Republike Srbije i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	Ne pominje se konvertibilno oružje u smislu vatrenog oružja; gasno oružje je definisano zakonom; pištolji za uzbunjivanje i slično signalno oružje koje ispaljuje lažnu municiju smatra se ili gasnim oružjem ili se stavlja u kategoriju 'specijalnog oružja' ili 'sredstava'	Zakon o oružju i municiji, član 2. Zakon o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije, član 2. i član 5.
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	U oružje za ličnu bezbednost spada vatreno oružje poput pištolja i revolvera kalibra 5.6 mm i većih. Potrebno je odobrenje za nabavku i dozvola za nošenje	Zakon o oružju i municiji, član 3, član 7, i član 11a i član 11b
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Zabranjena je nabavka i posedovanje gasnog oružja; za signalno oružje potrebno je odobrenje; za nabavku i posedovanje vatrenog oružja kratke cevi postoje strogi zahtevi	Zakon o oružju i municiji, član 5; član 11a i član 11b
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onesposobljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Postoje propisi i primenjuju se na većinu tipova konvertibilnog oružja	Zakon o ispitivanju ručnog vatrenog oružja, naprava i municije, član 2.
Izdavanje dozvola	Član 5.	Primenjuju se provere krivičnog dosijea i karaktera	Zakon o oružju i municiji, član 8.
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Na vlasnike firmi primenjuju se provere krivičnog dosijea i karaktera	Zakon o oružju i municiji, član 27.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Nisu dozvoljene modifikacije koje znatno menjaju vatreno oružje	Zakon o oružju i municiji, član 5.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III Onesposobljavanjem trajno stavljeno van funkcije... tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Nije uvršteno u zakon	Ne postoji odgovarajući zakon
Transfer	Član 11. i 12.	Regulisano	Kontrole Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Kaznene mere za nošenje konvertibilnog (gasnog) oružja i druga krivična dela vezana za prepravku i nezakonitu trgovinu podrazumevaju zatvorske kazne	Zakon o oružju i municiji, član 33. i član 34 Krivični zakonik, Nelegalno posedovanje vatrenog oružja i eksploziva, član 348.

Kosovo – oblast pod upravom Ujedinjenih nacija

Uvod

Modifikacija konvertibilnog oružja u vatreno oružje je već poznata aktivnost na Kosovu – oblasti pod upravom Ujedinjenih nacija (UN). Primeri modifikacije o kojima izveštavaju organi policije i medijski izvori ukazuju na to da je poslednjih godina razvijan lokalni kapacitet za prepravljavanje nesmrtonosnog ručnog oružja u ubojno vatreno oružje. Prepravljeno oružje je jeftino, male ubojne moći, relativno precizno i potencijalno smrtonosno. Ovo oružje spada u tipove vatrene oružja koji odgovaraju organizovanim kriminalnim aktivnostima, koje zahtevaju da se pištolji odnosno revolveri mogu lako sakriti, da budu precizni i da se mogu lakko ukloniti ako je to neophodno. Ovakvo vatreno oružje se može koristiti u krivičnim delima kao što je zastrašivanje, pljačka, krijučarenje ili trgovina drogom.

Rezultati policijskog laboratorijskog ispitivanja prepravljenog oružja zaplenjenog na Kosovu – oblasti pod upravom UN, pokazali su da u metodama prepravke odnosno nelegalne proizvodnje postoji određena doslednost. Takođe postoji i određeni stepen razrade u tom procesu koji zahteva dodatno vreme i trud. Konvertibilno oružje koje je zaplenjeno bilo je izmenjenog kalibra i cevi. Tehnike prvostepene prepravke podrazumevaju zamenu originalne cevi, jer ona ima određenu prepreku koja ne dopušta metku da prođe kroz cev. Finalne modifikacije, koje su tehnički i najsloženije, sastoje se u stavljanju olučene cevi kako bi se obezbedila preciznost oružja. Prepravljeno vatreno oružje modifikovano je tako da može ispaljivati jedan ili dva tipa municije malog kalibra.²⁰¹

Nasuprot utisku koji je stvoren zahvaljujući medijskim izveštajima na ovu temu, malo je verovatno da je znatnija količina prepravljenog oružja proizvedenog na Kosovu našla načina da uđe na lokalno crno tržište isključivo za potrebe samoodbrane. Kapacitet za samoodbranu prepravljenog oružja ometa to što je ono prilagođeno tako da ispaljuje municiju male ubojne moći. Oružje koje koristi municiju male ubojne moći nema adekvatnu snagu da onemogućava ljudsku metu u koju puca u samoodbrani. Takozvana „zaustavna moć“ ovog oružja nije dovoljno velika da bi se lica koja smatraju da im je potrebna samoodbrana ili koja se plaše neke ozbiljne opasnosti mogla osloniti na njega. Svako kome baš treba neregistrovan, originalni i funkcionalni pištolj ili revolver nabaviće ga na crno i tako izbeći problem da mora da se oslanja na jeftino, rizično prepravljeno oružje. Uprkos maloj veličini ovog vatrene oružja i municiji male ubojne moći, svaki metak koji se ispali može da povredi ili ubije, što znači da ovo oružje ipak može da posluži počiniocima krivičnih dela. Konvertibilno oružje na Kosovu ostavlja utisak da je namenjeno da unese strah i teror.

Stručnjaci iz oblasti forenzike smatraju da ovo oružje predstavlja veliku opasnost i za korisnika, uprkos tome što ispaljuje municiju malog kalibra. Modeli poluautomatskih pištolja koji su popularni za prepravku se troše sa svakim ispaljenim metkom. Municija malog kalibra ima manju ubojnu moć, a manja eksplozivna snaga koja se koristi za potiskivanje, sa druge strane, smanjuje habanje materijala od kojeg je napravljeno vatreno oružje. Ručno oružje koje je zaplenjeno, premda funkcionalno, bilo je loše konstruisano i proizvedeno od materijala koji nisu prikladni za ispaljivanje projektila. Korišćenje prave municije u prepravljenom oružju može imati vrlo štetne posledice, kao što je primera radi pucanje glavnih delova oružja, koji popuštaju pod eksplozivnim pritiskom paljbe.²⁰²

Policijska statistika o zaplenjenom oružju pokazuje da broj pojedinačnih konvertibilnih ili stvarno prepravljenih pištolja i revolvera nije veliki. Policijski izvori veruju da je uzrok toga potražnja na tržištu i percepcija da je bolje posedovati običan pištolj ili revolver od prepravljenog pištolja ili revolvera. 2008. godine policija je otkrila jednu radionicu za prepravku u kojoj je konvertibilno oružje prepravljano u oružje koje ispaljuje bojevu municiju, ali tokom 2007. i 2009. nije bilo takvih nalaza. Mašinerija koja je pronađena u pomenutoj radionici za prepravku nije obuhvatala specijalne oružarske instrumente; oprema korišćena za prepravku gasnih ili signalnih pištolja sastojala se iz uobičajenih alatki za obradu metala. Oprema za proizvodnju i prepravku oružja podleže strogim

²⁰¹ Municija koja se koristi je kalibra 6.35x15 (25 ACP) i 7.65x17 (.32 ACP); Razgovor sa majorom Granitom Ferahu, UNDP kancelarija za vezu sa policijom, Prishtinë/Priština, 12. juni 2009.

²⁰² *Ibid.*

uvoznim kontrolama i teško ju je nabaviti.²⁰³ Ovaj utisak, međutim, nije u skladu sa medijskim izveštajima na tu temu.²⁰⁴

U jednom članku iz 2007. godine pisalo je da se „*modifikovano oružje najviše traži*“ na crnom tržištu vatrenog oružja na Kosovu i da predstavlja „*izuzetno unosan*“ deo tržišta.²⁰⁵ Prema izvorima iz prve ruke, konvertibilni gasni pištolji i revolveri doneseni su na Kosovo – oblast pod upravom UN, iz Italije i Turske u konkretne svrhe nelegalne prepravke. Konvertibilni pištolji, kupljeni po niskoj ceni na veliko, prepravljani su u vatreno oružje sa bojevom municijom. Najveći deo konvertibilnih gasnih pištolja došao je iz Turske. Pošto su prošli kroz Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, ušli su na Kosovo radi modifikacije u vatreno oružje sa bojevom municijom. Izvori objašnjavaju da se pištolji i revolveri koji nisu namenjeni za domaće tržište na Kosovu nelegalno transportuju kroz Albaniju na druga tržišta ili se prenose preko administrativne granice između Kosova i Srbije. U članku se navodi da je pronađeno oko 500 komada konvertibilnog oružja. Pretpostavlja se da bezbedonosne službe možda ne vide gasne pištolje koji se zaplene pre procesa modifikacije kao pretnju po bezbednost u ojoj meri u kojoj su to pištolji i revolveri koji ispaljuju bojevu municiju, i da se stoga ne beleže svi pronađeni gasni pištolji.²⁰⁶ Prema postojećem Krivičnom zakonu, međutim, kazne za posedovanje oružja koje izbacuje patrone iritirajućeg gasa su iste kao i kazne za posedovanje bilo kojeg vatrenog ili drugog naoružanja.²⁰⁷

Zakonodavstvo od značaja za propise EU

Propisi o oružju Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) nastavili su da važe i od jula 2009. U toku je totalna zabrana prodaje oružja za potrebe civila, uključujući i pištolje odnosno revolve, pištolje koji izbacuju patrone iritirajućeg gasa i signalno oružje. Posedovanje neregistrovanog oružja svih tipova je zabranjeno, tako da je nelegalno držati ili nositi vatreno oružje, uključujući i signalno i gasno oružje koje se može prepravljati. Ovi propisi strogo kontrolišu posedovanje vatrenog oružja od strane civila, a dozvole za vatreno oružje kratke cevi su izdavane samo veoma malom broju ljudi (i privatnih firmi). Pre dobijanja odobrenja, ovi vlasnici oružja moraju dokazati da imaju istinsku potrebu da poseduju oružje radi samoodbrane. Potom se sprovodi rigorozni proces procene opasnosti kako bi se ustanovila potreba za posedovanjem oružja. Dozvole za posedovanje oružja se izdaju, međutim, uprkos tome što prodaja ili uvoz vatrenog oružja nisu dozvoljeni, što znači da legalni vlasnici oružja nemaju drugog izbora nego da kupe i registruju vatreno oružje koje je nelegalno nabavljeno. Nerešavanjem ove praznine u zakonu indirektno se prihvata postojanje nelegalnog tržišta vatrenog oružja.²⁰⁸

Krivični zakon Kosova sadrži kaznene mere za sprovođenje propisa o vatrenom oružju. U decembru 2008. proglašen je zakon kojim se menja i dopunjuje privremeni Krivični zakon UNMIK-a iz 2003. (UNMIK/REG/2003/25). Odredbe novog Krivičnog zakona ostale su uglavnom identične kao i odredbe Privremenog krivičnog zakona iz 2003. osim što je ime zakona promenjeno i dodat jedan stav u vezi sa žalbama.²⁰⁹

2009. godine razvijen je snažan zakonski okvir kao zamena za stroge ali neadekvatne propise UNMIK-a o oružju. Centralno mesto u novim propisima zauzima specifičan Nacrt zakona o oružju. Ovaj zakon je jasno napravljen u cilju približavanja propisima EU o vatrenom oružju i obuhvata i mere predviđene Protokolom UN o vatrenom oružju. Do juna 2009, nacrt zakona je prošao kroz Parlament i dostavljen je Parlamentarnom odboru za bezbednost radi razmatranja manjih izmena i dopuna zakona. Sprovođenje novog Zakona o oružju je od samog početka podržano podzakonskim aktima u formi Administrativnih uputstava koja su urađena istovremeno sa Nacrtom zakona. U ovim Administrativnim uputstvima razrađene su mere za sprovođenje i navedene detaljne procedure

²⁰³ *Ibid.*

²⁰⁴ Vidi i medijski izveštaj u uvodnom odeljku.

²⁰⁵ Krenar Gashi, urednik Balkan Investigative Reporting Network (BIRN) na Kosovu, „Kosovo: a Gunrunners' Paradise“ ('Kosovo: raj za krijumčare oružja') BIRN, 29. novembar 2007, <http://www.birn.eu.com/en/114/10/6647/>, pristupljeno 17. juna 2009.

²⁰⁶ Razgovor sa Krenarom Gashijem, Šefom za specijalna istraživanja pri Kosovskom institutu za istraživanja i razvoj politika (KIPRED) i bivšim urednikom BIRN Kosova, 21. maj 2009.

²⁰⁷ 'Krivični zakon Kosova,' član 328, član 327, član 329. i član 330.

²⁰⁸ Vidi takođe Sokolová J et al., Istraživanje o lakom i malokalibarskom oružju na Kosovu, (Saferworld/SEESAC, 2006), str.13.

²⁰⁹ OEBS, Odeljenje za ljudska prava i zajednice, Odsek za praćenje pravnog sistema, str.3 (fusnote), http://www.osce.org/documents/mik/2009/05/37470_en.pdf, pristupljeno 13. jula 2009; vidi takođe, 'Zakon br. 03/L-002 o izmeni i dopuni Privremenog krivičnog zakona Kosova,' http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2008_03-L-002_en.pdf, pristupljeno 13. jula 2009.

(ovo sekundarno zakonodavstvo je korišćeno delimično i zbog toga što je prvobitni zakon prilično dugačak). Administrativna uputstva mogu se takođe dalje prilagoditi tako da obuhvataju sve buduće zakonske uslove.²¹⁰ Analiza koja sledi se prvenstveno odnosi na odredbe novog zakona, čije se usvajanje očekuje u julu 2009. i koji će se sprovesti u prelaznom periodu od šest meseci. Potpuno sprovođenje Zakona o oružju i njegovih Administrativnih uputstava očekuje se početkom 2010.

Relevantno zakonodavstvo na Kosovu – oblasti pod upravom Ujedinjenih nacija.

NASLOV	ZAKONSKA REFERENCA	DATUM
Uredba o dozvolama za posedovanje oružja na Kosovu	UNMIK/REG/2001/7	21. februar 2001.
Naređenje za primenu uredbe UNMIK-a br. 2001/7 o dozvolama za posedovanje oružja na Kosovu	UNMIK/DIR/2003/1	17. januar 2003.
Krivični zakon Kosova	UNMIK/REG/2003/25; Zakon br. 03/L-002	6. juli 2003; 22. decembar 2008.
Nacrt Zakona o oružju	Nacrt	U proceduri

Konvertibilno oružje

Definicija vatrenog oružja u okvirnom zakonodavstvu obuhvata sve oružje koje može izbacivati projekte. Premda definicija vatrenog oružja ne upućuje posebno na oružje koje se može prepraviti, izmenama i dopunama Nacrta zakona zabranjena je promena ili modifikacija bilo kojeg nesmrtonosnog oružja u smrtonosno.²¹¹ Smatra se da je sve oružje na koje se odnosi Direktiva 2008/51/EZ regulisano ovim Nacrtom zakona.²¹²

Oružje koje izbacuje patrone suzavca, uključujući i pištolje i revolvere koji izbacuju iritirajući gas, jasno je definisano i u potpunosti zabranjeno.²¹³ Po definiciji, imitacije oružja ne smeju ispaljivati nikakvu vrstu municije niti imati komponente za to. Ove odredbe se dodatno sprovode Administrativnim uputstvima, koja određuju vrste oružja koja se mogu ovlastiti.²¹⁴ Zakon sadrži stroge podele na kategorije oružja i ono što se ne smatra oružjem.²¹⁵ Imitacije vatrenog oružja su precizno definisane, prema fizičkoj konstrukciji i komponentama, kao oružje koje ne može pucati niti se može podesiti za ispaljivanje bilo kakve vrste municije.²¹⁶ U skladu sa novim propisima EU, u Nacrtu kosovskog zakona oružjem se takođe smatraju i glavni delovi oružja.²¹⁷

Poboljšani registracioni i referentni sistemi razvijeni u skladu sa Zakonom o oružju pružaju dodatnu garanciju protiv bilo kakvog nepredviđenog konvertibilnog oružja, odnosno modela koji nisu obuhvaćeni zakonom. Zakon o oružju predviđa nacionalni katalog oružja; svako oružje mora proći obavezno ispitivanje, a Odeljenje za javnu bezbednost daje odobrenje za sve uvezeno oružje nakon beleženja njegovih specifikacija. Povrh toga, svi tipovi oružja koji se već nalaze u UNMIK-ovom sistemu za registraciju oružja moraju se uneti i klasifikovati u katalogu.

²¹⁰ Razgovor sa Alainom Laponom, menadžerom UNDP projekta kontrole malokalibarskog oružja na Kosovu (KOSSAC), 12. juni 2009.

²¹¹ *Ibid.*

²¹² Razgovor sa Naimom Shala, direktorom, i Dukagjinom Dinaj, pravnikom, Pravno odeljenje, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Prishtinë/Priština, 12. juni 2009.

²¹³ 'Nacrt zakona o oružju', član 2 1.16.

²¹⁴ 'Zakon o oružju', član 5.2.

²¹⁵ *Op. cit.*, Alain Lapon, 12. juni 2009.

²¹⁶ 'Nacrt zakona o oružju', član 1.27.

²¹⁷ *Ibid.*, član 3. 3.

Obeležavanje i praćenje

Zahtevi za obeležavanjem i praćenjem diktiraju da samo vatreno oružje i delovi vatrene oružja koji su jasno obeleženi mogu da se prodaju.²¹⁸ Vatreno oružje koje ima potrebno odobrenje mora se obeležiti prilikom uvoza žigom koji pokazuje da je oružje ušlo u oblast pod upravom UN – Kosovo.²¹⁹ Povrh toga, u skladu sa Direktivom 2008/51/EZ, Administrativne instrukcije regulišu prenos vatrene oružja iz vojnih ili policijskih skladišta za potrebe civila. One nameću stroge odredbe obeležavanja i registracije, koje treba primenjivati i kada se radi o bilo kakvoj formi modifikacije ili onesposobljavanja u procesu transfera.

Izdavanje dozvola

Prema starom i nacrtu novog zakona uslovi za izdavanje dozvola prevazilaze minimalne standarde Direktive 2008/51/EZ kada se radi o proveru krivičnog dosijea i karaktera kandidata.²²⁰ Prema propisima UNMIK-a, postoji dva sistema za registraciju i kontrolu posedovanja vatrene oružja od strane civila, dozvola za nošenje oružja (eng. Weapons Authorization Card - WAC) i oružni list (eng. Weapons Registration Card - WRC). Najvažniji sistem za konvertibilno ili modifikovano oružje je dozvola za nošenje oružja, koja reguliše posedovanje vatrene oružja, uključujući poluautomatske pištolje i revolvare, u svrhe lične bezbednosti. Samo fizičko lice koje se nalazi u nekoj opasnosti i radnik privatnog obezbeđenja koji ima zadatak da štiti takvo lice može posedovati ručno oružje radi samoodbrane i može mu se izdati dozvola za nošenje oružja - WAC. Procedura za dobijanje te dozvole zahteva dokaze o potrebi za ličnom zaštitom koji se dostavljaju Odboru za procenu opasnosti. Da bi dobio pomenutu dozvolu kandidat mora dostaviti i provere njegove prošlosti i karaktera, odnosno da li je u prošlosti osuđivan za krivična dela i da li predstavlja opasnost po javni red.

Oružni list (WRC) se ne odnosi nužno na konvertibilno oružje, jer se jedino može koristiti za registraciju lovačkog oružja – sačmara, pušaka sa kapacitetom od najviše četiri potkalibarna zrna, ili jednometnih pištolja i pušaka. Kandidat mora imati više od 18 godina i mora obnavljati registraciju na svake dve godine.²²¹

Prodavci

Nacrt zakona o oružju reguliše status prodavaca u skladu sa propisima EU. U specifičnom kontekstu regulisanja konvertibilnog oružja i njegove modifikacije, član 22. Zakona zahteva od pravnih lica koja se bave proizvodnjom, prepravkom i popravkom vatrene oružja da dobiju potrebna odobrenja i dozvole. Propisi vezani za prodavce su dalje razrađeni u Administrativnim instrukcijama. Prema novom zakonu samo pravna lica moraju biti registrovana, a ne fizička lica koja su zaposlena u njima. Administrativne instrukcije bi se mogle prilagoditi, međutim, tako da zahtevaju i da fizička lica imaju potrebne dozvole i registraciju. Postoji zakonski šablon sa sličnim zahtevima u formi Administrativnih instrukcija o radnicima privatnog obezbeđenja. Od oružara i drugih lica koja su specijalizovana za proizvodnju, popravku i modifikaciju vatrene oružja, a koja rade u registrovanim pravnim licima koja imaju sve potrebne dozvole, moglo bi se zahtevati da prođu provere prošlosti i da se registruju. Propisi o posrednicima u skladu su sa odredbama EU i sadržani su u članu 27, koji reguliše trgovinu oružjem.²²²

Modifikacija

U okviru Nacrta zakona o oružju uvedene su izmene i dopune (člana 40. – Obaveza osiguranja oružja) posebno u cilju rešavanja pitanja modifikacije vatrene oružja, koje je pokrenula EU, uključujući i problem konvertibilnog oružja, i približavanja okvirnog zakonodavstva i propisa EU. U predloženim izmenama i dopunama navodi se, „Zabranjuje se promena oružja iz jedne u drugu kategoriju, odnosno pretvaranje nesmrtonosnog oružja u smrtonosno oružje“.²²³ Moguće je popravljati samo registrovano oružje. U svakom slučaju, pre započinjanja popravke moraju se dostaviti sve relevantne dozvole. Za svaku popravku mora se izdati potvrda, a svaka izmena

²¹⁸ *Ibid.*, član 56.

²¹⁹ *Ibid.*, član 58.

²²⁰ *Ibid.*, članovi 7. do 11.

²²¹ Kao što je propisano direktivom 'UNMIK/DIR/2003/1'.

²²² 'Nacrt Zakona o oružju', član 27.

²²³ *Ibid.*, član 40.12.

glavnih delova vatrenog oružja za koju se skeniranjem potvrdi da ima različitu 3-D sliku u poređenju sa snimcima oružja pre popravke, mora se registrovati a specifikacije popravke moraju se zabeležiti.²²⁴

Onesposobljavanje

Procedure onesposobljavanja su jasno izložene u Nacrtu zakona o oružju kako bi se obezbedilo da onesposobljeno oružje bude trajno stavljeno van funkcije i da se ne može reaktivirati. Zakon daje niz tehnika onesposobljavanja.²²⁵ One prevazilaze minimalne standarde predviđene propisima EU, kojima tek predstoji definisanje optimalnih procedura.

Transfer

Za transport oružja i delova oružja pravnim licima je potrebno odobrenje i odgovarajuća dozvola. Fizička lica moraju dobiti dozvolu za transport oružja na osnovu odgovarajućih zakonskih dokumenata, u zavisnosti od toga da li su članovi registrovanih organizacija, kao napr. lovačkih ili streljačkih društava.²²⁶

Kaznene mere

Proma postojećim UNMIK-ovim propisima o oružju, nošenje i posedovanje gasnog ili signalnog oružja kao i bilo kojeg drugog vatrenog oružja podlaže istim kaznenim merama koje propisuje Krivični zakon Oblasti pod upravom UN - Kosovo.²²⁷ Nacrt Zakona o oružju sadrži upućivanja na kaznene odredbe kako za fizička tako i za pravna lica. Odgovornost za krivična dela i dalje se zasniva na odredbama Krivičnog zakona Kosova. Izmene i dopune Nacrta Zakona o oružju koje je predložilo Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa UNDP KOSSAC nameću kaznene mere za krivična dela vezana za konvertibilno oružje. Kaznene mere su stroge i obeshrabrujuće i obuhvataju velike novčane i zatvorske kazne. Zatvorske kazne do osam godina mogu se dobiti za krivična dela prodaje neispitanog ili neobebeženog vatrenog oružja.²²⁸

Krivični zakon primenjuje kaznene mere za neposedovanje dozvole i za držanje, nošenje, proizvodnju ili modifikaciju oružja.²²⁹ Sve neregistrovano oružje isto tako podlaže zabranama prema propisima UNMIK-a. Modifikovanje nesmrtonosnog konvertibilnog oružja u smrtonosno ubojno sredstvo prema Krivičnom zakonu smatra se nekom vrstom nelegalne proizvodnje. Za čin modifikacije nelegalnog oružja može se odrediti kazna od tri meseca do pet godina zatvora. Ova kaznena mera primenjuje se i na proizvodnju i nabavku oružja u svrhe činjena krivičnih dela. Zakon se takođe primenjuje na opremu neophodnu za proizvodnju oružja ili prepravku nelegalnog oružja. Zakon propisuje, međutim, da počinilac treba da zna da li je određeni komad oružja namenjen za kriminalne aktivnosti prilikom činjena dela proizvodnje ili prepravke.²³⁰

Preporuke

- Potrebno je redovno pratiti postojeću procenu da su obuhvaćeni svi tipovi konvertibilnog oružja bilo potpunom zabranom takvog oružja ili adekvatnim regulisanjem kontrolisanih tipova oružja. Pre svega nacionalni katalog oružja treba da upućuje i da potvrdi koja kategorija oružja se odnosi na signalno, oružje za uzbunjivanje i oružje koje ispaljuje lažnu municiju, i da precizno navede na koji način ovo oružje spada u definiciju svetlosnog-akustičnog oružja.

²²⁴ *Ibid.*, član 51.10.

²²⁵ *Ibid.*, član 54.

²²⁶ *Ibid.*, članovi 59. do 64.

²²⁷ Razgovor sa javnim tužiocem, Prištinë/prištinski okrug, 12. juni 2009;

²²⁸ 'Nacrt zakona o oružju', članovi 72. do 76.

²²⁹ 'Krivični zakon Kosova,' član 327, član 328 i član 330.

²³⁰ *Op. cit.*, Javni tužilac, 12. juni 2009. Vidi 'Krivični zakon Kosova,' član 330, o 'proizvodnji i nabavci oružja i instrumenata namenjenih za činjena krivičnih dela.'

- Konsolidovati u određenom formatu sve postojeće članove Nacrta zakona o oružju i odredbe iz Administrativnih instrukcija koja se odnose na konvertibilno oružje radi lakšeg nalaženja od strane tužilaca, pravnog sistema i bezbedonosnih službi.
- Razvijati razumevanje rizika koje sobom nosi modifikovano ili konvertibilno oružje u poređenju sa drugim elementima strategije malokalibarskog oružja. Nadležni organi treba da pokreću kampanje informisanja javnosti u vezi sa prelaskom na novi Zakon o oružju i sprovođenjem određenih odredbi zakona, napr. onih koje se odnose na posedovanje i dobijanje dozvole. Informisanje javnosti treba da se odvija i za vreme eventualnih budućih kampanja dobrovoljne predaje oružja.
- Obezbediti da sekundarno zakonodavstvo zahteva registraciju lica zaposlenih u preduzećima koja imaju dozvolu za proizvodnju ili popravku vatrenog oružja, uključujući i registraciju njihovog stepena stručne sprema i obučenosti.

Poređenje zakona u Oblasti pod upravom Ujedinjenih nacija – Kosovo - i propisa EU

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Konvertibilno oružje	Član 1 (ANEKS I) „Vatreno oružje“ ispaljuje, dizajnirano je da ispaljuje, ili se može prepraviti tako da ispaljuje zrno, metak ili projektil, ako... ima izgled vatrenog oružja, i - zbog izrade ili materijala od kojeg je napravljeno se može prepravljati	U definiciji vatrenog oružja ne spominje se 'konvertibilno'; 'konvertibilno oružje' međutim postoji u okvirnom zakonodavstvu kada je u pitanju nelegalna prepravka, koja je regulisana brojnim drugim odredbama	Nacrt zakona o oružju, član 2, stav 1.7, stav 1.8, stav 1.10, stav 1.16 i stav 1.17; član 3, stav 1, stav 2, stav 2.1, stav 2.4 i stav 2.8; član 40.12
Kategorije vatrenog oružja	ANEKS I Kategorija B – vatreno oružje za koje je potrebno odobrenje 1. Polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi	Gasno oružje – kategorija A Vatreno oružje kratke cevi – kategorija B Pištolji za uzbunjivanje – kategorija C	Nacrt zakona o oružju, član 4, stav 1.1, stav 1.2. i stav 1.3.
Ograničenja vezana za kategoriju	Član 7. Niko ne može da nabavi vatreno oružje iz kategorije B osim ako Država ne izda odobrenje za to	Za polu-automatsko ili repetirajuće vatreno oružje kratke cevi potrebno je odobrenje za nabavku; gasno oružje je zabranjeno; oružje za svetlosno-akustičnu signalizaciju, uključujući pištolje za uzbunjivanje, može se nabaviti uz dozvolu i prema odgovarajućim uslovima	Nacrt zakona o oružju, član 17, član 23. i član 6.
Obeležavanje i praćenje	Član 4, stav 2. i 4. Svaki komad ili deo vatrenog oružja plasiran na tržište je obeležen i registrovan ili je onespособljen. Od prodavaca se očekuje da vode evidenciju o svom vatrenom oružju	Dosledne odredbe o obeležavanju, uključujući i obeležavanje uvezene robe	Nacrt zakona o oružju, član 56; član 58.

STANDARD	DIREKTIVA 91/477/EEZ	USKLAĐENOST (MINIMALNI KRITERIJUMI)	ZAKONSKA REFERENCA
Izdavanje dozvola	Član 5.	Zahtevi provere krivičnog dosijea i karaktera prevazilaze minimalne kriterijume kako i u sadašnjem tako i u nacrtu zakona	Naređenje za primenu uredbe UNMIK-a br. 2001/7 o dozvolama za posedovanje oružja na Kosovu (UNMIK/DIR/2003/1) Nacrt zakona o oružju, član 7. do 11.
Prodavci	Član 4, stav 3. Privatni i profesionalni integritet	Da bi preduzeća dobila dozvole potrebne su iste detaljne provere krivičnog dosijea i karaktera kao i za dozvole za vatreno oružje	Nacrt zakona o oružju, član 22. i član 27.
Modifikacija	Član 1 (ANEKS I) Član 2(a)	Odnosi se posebno na prepravljeno oružje i zahteva detaljno ispitivanje, obeležavanje i verifikaciju popravki	Nacrt zakona o oružju, član 40.12. i član 51.10.
Onesposobljavanje	Kategorija D – III Onesposobljavanjem trajno stavljeno van funkcije... tako da nije moguće modifikovati oružje tako da se može na bilo koji način reaktivirati	Zakoni propisuju metode za trajno onesposobljavanje vatrenog oružja	Nacrt zakona o oružju, član 2, stav 1.35 i član 54.
Transfer	Član 11. i 12.	Strogo reguliše međunarodni prevoz i prodaju vatrenog oružja.	Nacrt zakona o oružju, članovi 59. do 64.
Kaznene mere	Član 16. Kaznene mere moraju biti efikasne, proporcionalne i obeshrabrujuće	Kaznene mere se odnose na nelegalnu modifikaciju i proizvodnju oružja za potrebe kriminala	Nacrt zakona o oružju, stavovi 72. do 76. Krivični zakon, Nedoželjena nabavka, prevoz, proizvodnja, razmena ili prodaja oružja, član 327; Nedoželjeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja, član 328; Proizvodnja i nabavka oružja i instrumenata napravljenih za činjenje krivičnih dela, član 330.

